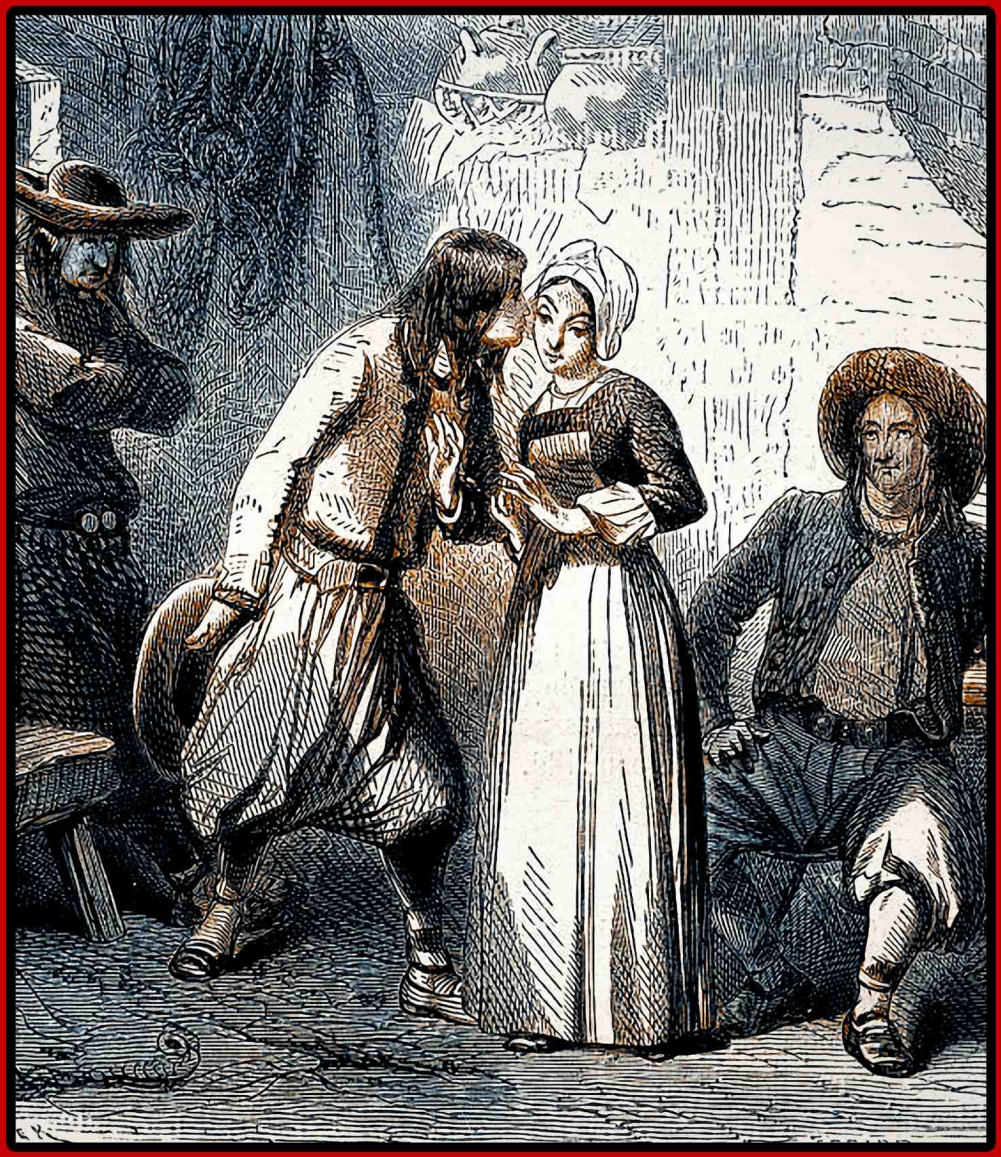

Greven af Chanteleine

JULES VERNE

Jules Verne

Greven af Chanteleine

En episode fra revolutionstiden

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Jules Verne: *Greven af Chanteleine* er oversat af Kim N. Jensen (1955-) efter den franske originaltekst. Oversætteren – som er identisk med udgiveren – har givet tilladelse til distribution af oversættelsen under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en originaltekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og hverken oversætteren eller udgiveren kan eller vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Jules Verne: *Greven af Chanteleine* is translated by Kim J. Jensen (1955–). The translator – incidentially the same person as the publisher – has consented to the distribution of his work under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and*

some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and neither the translator nor the publisher can or will accept any responsibility for the author's views or language.

1. 10 måneders heltemodig kamp

Den 24. februar 1793 besluttede National-konventet at udskrive yderligere tre hundrede tusinde mand til at nedkæmpe den udenlandske koalition; den 10. marts samme år udvalgte man den kvota, der skulle tjene fædrelandet for byen Saint-Florent i Anjou.

Hverken forfølgelsen af adelen eller Louis XVI.s død havde kunnet sætte bønderne i det vestlige Frankrig i bevægelse, men da man begyndte at forfølge præsterne og krænke kirkerne, da man indsatte edsvorne, regeringstro præster i sognene, og til sidst denne masseudskrivning, løb bægeret over.

"Hvis vi skal dø, så lad os dø i vor rede!" råbte de.

De kastede sig over Konventets kommissærer, og bevæbnet med stokke trængte de ind på den milits, der var samlet for at overvåge og beskytte udskrivningen.

Denne dag begyndte kampen i Vendée, og grunden blev lagt til den katolske og kongelige hær lagt under ledelse af den omrejsende handelsmand Cathelineau og vildtfogeden Stofflet.

Den 14. marts indtog den lille skare slottet Jallais, der blev forsvaret af soldater fra det 84. regiment og Charonnes' nationalgarde. Dér erobrede man fra republikanerne den første kanon i den katolske hær, og døbte den *Le Missionaire*

"Thi denne vil finde følgesvende," sagde Cathelineau til sine kammerater.

Efterfølgeren blev bøndernes krig, og den satte selv republikkens bedste tropper til vægs.

Efter slottet Jallais indtog de to Vendée-ledere Chollet, hvor de fremstillede patroner af krudtet til republikanernes kanoner. Bevægelsen bredte sig nu til provinserne Poitou og Anjou; i slutningen af marts blev Chantonnay plyndret, og Saint-Fulgent indtaget. Påsketiden nærmede sig, og bønderne spredtes for at passe deres religiøse pligter, bage brød og skifte de støvler, der var blevet slidt i stykker under forfølgelsen af de Blå.

I april genoptog man oprøret: mændene i Marais og Bocage samlede sig under kommando af de herrer Charette, Bonchamps, d'Elbée, la Rochejaquelein, Lescure og Marigny. De bretonske adelsmænd kastede sig ind i opstanden, og blandt dem var en af de modigste grev Humbert de Chanteleine; han forlod sit slot og sluttede sig til den katolske hær, der på denne tid var hundrede tusinde mand stærk.

Greven af Chanteleine, der altid stod i forreste række, var i ti måneder med ved alle sejre og alle nederlag; han vandt ved Fontenay, Thouars, Saumur og Bressuire, og blev slået ved belejringen af Nantes, hvor den øverste leder Cathelineau blev dræbt.

Snart rejste alle de vestlige af Frankrigs provinser sig.

De Hvide marcherede fra sejr til sejr, og hverken Aubert Dubayet, Kléber med sine frygtelige mainzere eller general Canclaux' tropper kunne modstå deres uovervindelige begejstring.

Konventet beordrede i sin skræk at selve jordbunden i Vendée blev lagt øde, og at "folket" blev uddrevet. General Santerre

forlangte miner for at sprænge landet i stumper og stykker, og bedøvende gasser til at kvæle folket med; han ville gå frem ved at kvæle alt og alle. Mainzerne blev anklaget for at "skabe en ørken" efter ordre fra Velfærdskomiteen.

De kongelige tropper blev forfærdede ved disse nyheder; greven af Chanteleine ledede på denne tid et korps på fem tusinde mand; han kæmpede som en helt ved Doué, Ponts-de-Cé, Torfou, Montaigu. Men til sidst faldt klokken i slag for oprørerne.

Den 9. oktober blev Lescure besejret ved Chatillon, den 15. blev Chollet fordrevet fra Vendée, et par dage senere faldt Bonchamps og d'Elbée, dødeligt sårede. Marigny og Chanteleine kæmpede videre med vidunderligt mod, men de republikanske tropper pressede på; man så sig til sidst nødsaget til at gå over Loire med en hær på flugt, der endnu talte fyrre tusinde kampberedte mænd.

Hæren satte over floden under stor forvirring. Chanteleine og hans hær sluttede sig til La Rochejaquelein, der netop var udnævnt til royalisthærens leder, og – på trods af Kléber – vandt de Hvide endnu en stor sejr ved Lavai, den sidste i denne heltemodige kampagne.

De Hvide var fuldstændigt deorganiserede. Chanteleine gjorde sit bedste for at genopbygge den kongeligsindede hær, men han havde hverken tiden eller midlerne hertil. Marceau var netop blevet udnævnt til overgeneral af Velfærdskomiteen, og han forfulgte de kongetro med stor nidkærhed. La Rochejaquelein, Marigny og Chanteleine måtte trække sig tilbage til Le Mans og videre til Lavai, hvorfra de blev drevet ud

en tredje gang, og måtte endelig flygte til Ancenis for at krydse Loire.

Men ikke en bro, ikke båd var at finde; den fortvivlede masse af bønder trængtes sammen på den højre bred. Ude af stand til at trække sig tilbage til Vendée havde de flygtende ingen anden mulighed end at flygte i retning af Bretagne. Ved Blain vandt deres bagtropper en sidste sejr, før de ilede videre mod Savenay.

Greven af Chanteleine havde intet øjeblik tilsidesat sin pligt. I løbet af dagen den 22. december kom han og Marigny, fulgt af deres forskræmte flok, til denne by, hvor de gik i dækning med en håndfuld af deres følgesvende i to små skove, der omgiver Savenay.

"Det er her, vi skal dø," sagde Chanteleine.

Et par timer senere ankom Kléber med republikanernes fortrop. Generalen sendte tre kompagnier ud mod Chanteleine og Marigny, der trods ihærdig modstand blev tvunget tilbage til byen. Der standsede han. Marceau og Westermann opfordrede ham til at angribe, men Kléber, der ønskede at give hele den kongelige hær tid til at samle sig i Savenay, rørte sig ikke. Han spredte sine tropper vifteformigt rundt om i bakkerne i omegnen, og afventede derefter tålmodigt det rette tidspunkt til at knuse de Hvide på én gang.

Det var en dyster og stille nat, der faldt på. Man kunne føle, at enden på denne krig var nær. De kongeligsindede ledere mødtes og holdt råd. Man havde kun fortvivlelsens kræfter tilbage, kunne ikke vente nogen nåde, kunne ikke overgive sig eller flygte, man kunne kun kæmpe, og måske skaffe sig en fordel i kampen ved at angribe.

Den følgende dag, den 23. december, eller for at bruge den republikanske kalender: den 3. Nivôse år II, klokken otte om morgenen, kastede de Hvide sig mod de Blå.

Vejret var forfærdeligt; det var bidende koldt og en iskold slud stod ned i strømme. Marsken var dækket af tåge, Loire forsvandt i tågen, og slaget ville blive udkæmpet i mudder.

Skønt de var i undertal, gik Vendée til angreb med uimodståelig kraft. Råbet Vive le Roi mødte råbet *Vive la Republique*. Slaget var forfærdeligt, den republikanske front bøjede af og der opstod en begyndende uorden i de Blås forreste rækker, der strømmede tilbage til Klébers hovedkvarter. De manglede ammunition.

"Vi har ikke flere patroner!" råbte nogle af soldaterne til deres general.

"Åh hvad, børn, så brug geværkolberne!" sagde Kléber.

Samtidig afsendte han en bataljon af det 31.; man manglede både heste og ammunition, men den republikanske general brugte sin generalstab som kavaleri og kastede sine officerer mod fjenden.

De Hvide begyndte at falde fra hinanden, de måtte vende tilbage til Savenay, skarpt forfulgt. Forgæves udviste de mirakler af tapperhed; de måtte give efter for overmagten. Piron og Lyrot blev dræbt med våben i hånd. Fleuriot, der forgæves havde forsøgt at samle sine spredte tropper, måtte bryde gennem den republikanske hær med en håndfuld mænd for at søge ly i en nærliggende skov.

Imens kæmpede Marigny og Chanteleine fortvivlet, men bøndernes rækker tyndede ud, død og flugt gjorde lyst blandt dem.

"Alt er tabt!" sagde Marigny til greven af Chanteleine, der kæmpede heltemodigt ved hans side.

Greven var en mand på omkring de 45, af en smuk statur og ædel skikkelse, men hans ansigt var trist at se til på grund af blodet og krudtslammet, der dækkede det. Men selv i sit smudsige tøj var han et storslået syn. I den ene hånd holdt han sin nys afskudte pistol, i den anden sin sabel, blodig og bøjet; han havde netop sluttet sig til Marigny efter at være brudt gennem de republikanske rækker.

"Her kan vi ikke mere forsvare os," sagde Marigny.

"Nej! nej!" svarede greven med en fortvivlet gestus, "men hvad med kvinderne, børnene, de gamle, der er stuvet sammen i byen, kan vi overgive dem?"

"Nej, Chanteleine! men hvorhen skal vi føre dem hen?"

"Til Guerande."

"Så gå! og få dem til at følge med dig."

"Men hvad med dig?"

"Mig? Jeg vil dække dig med mine sidste kanonskud."

"Farvel, Marigny."

"Farvel, Chanteleine."

De to officerer gav hinanden hånden. Chanteleine ilede ind i byen, og snart forlod en lang kolonne af flygtninge Savenay under hans ledelse i retning af Guerande.

"Følg mig, drenge!" råbte Marigny, idet han skiltes fra sin våbenfælle.

Ved dette råb samledes bønderne om deres leder. Nogle kom trækkende med to otte-pundere; Marigny indstillede dem, så de dækkede retræten; to tusinde mand, de sidste overlevende af hans hær stod omkring ham, parate til kamp.

Men de kunne ikke modstå den massive mængde af republikanere. Efter to timers heltemodig kamp var den sidste rest af de Hvide blevet så decimeret, at den gik i opløsning og de spredte sig i landskabet.

Denne dag, den 23. december 1793, ophørte den store katolske og kongelige hær med at eksistere.

2. Vejen til Guerande

En vældig mængde af bange og fortvivlede mennesker flygtede i retning af Guerande; de væltede ned ad byens skråninger som en stormflod, stødte mod gadehjørner, og kastede sig op på flodbredden. Mere end én, der var såret under kampene med de blå, mødte døden her. Forvirringen var ubeskrivelig.

Men på mindre end en time var byen dog alligevel evakueret; Marignys modstand havde givet de flygtende tid til at samle kvinder, ældre og børn og få dem af sted. Over deres hoveder kunne de høre kanonen, der beskyttede deres flugt, men da larmen holdt inde, modtog de Hvide stilheden med fortvivlede skrig. Snart ville de have hele fjendens hær i hælene. Der hørtes skud på begge sider af den lange kolonne, nu tættere på og oftere, og en mængde ulykkelige faldt for aldrig at rejse sig mere.

Det skuespil, denne paniske flugt udgjorde, er umulig at beskrive. Regnen væltede ned, endnu værre end tidligere, tågen oplystes hist og her af skudglimt, vældige vandpytter blandet med blod afskar dem vejen. Men trods alle tab måtte de stadig videre frem. Den eneste mulighed for frelse lå foran dem, til højre bredte store moser sig, til venstre svulmede floden og gik over sine bredder; det var umuligt at afvige fra den lige vej, og skulle en og anden fortvivlet kongeligsindet nå af Loire, ville han finde dens bredder dækket af ligene af Carriers ofre.

De republikanske generaler chikanerede de flygtendes stadig mindre skare; de sårede, de gamle og kvinderne sinkede dette

begravelsestogs fremmarch; nyfødte spædbørn udsattes for alle årstidens omskiftelser, for mødrene havde intet at dække dem med; sult og kulde føjede sin tortur til de øvrige lidelser; kvæg, der flygtede ad den samme vej overdøvede alt med deres brølen, og ofte lod en uovervindelig rædsel dem galoppere gennem mængden med sænkede hoveder, hvorved deres horn åbnede blodige brecher i flygtningeskaren.

Dér, midt i alt dette, var alting en forvirret blanding: klasse og rang betød intet, mange unge kvinder af de ædleste slægter i Vendée, Anjou, Poitou og Bretagne, der fulgte deres brødre, deres fædre eller deres mænd i den store krig, delte deres lidelser med den ydmyge bonde. Nogle af disse modige unge piger beskyttede med et aldrig svigtende mod kolonnens flanker. Ofte hørte man en af dem udbryde:

"Giv ild! I kvinder af Vendée!"

Og så ville de, ligesom de Hvide, forsvinde ind i tykningerne langs vejen og veksle skud med de republikanske soldater.

Imidlertid nærmede natten sig; greven af Chanteleine opmuntrede uden tanke for sig selv de, der var mindre heldige, hjalp dem, der var blevet fanget i mudderet, op, ligesom andre, hvis kræfter svigtede. Han spekulerede på, om mørket ville beskytte flygtningene eller lade deres fjender udslette dem. Hans hjerte blødte ved synet af så megen lidelse, og han fik tårer i øjnene; han kunne ikke vænne sig til det dystre skuespil.

Han havde set meget af den slags i denne ti-måneders krig, siden den første opstand i Saint-Florent, da han forlod sit slot Chanteleine, sin kone, sin datter, alt det han holdt af, for at ile til kirkens forsvar. Modig, hengiven, heroisk, den første i ilden i

alle den kongelige hærs slag; var han blandt dem, general Beaupuy omtalte således:

"De soldater, der har overvundet sådanne franskmænd, vil kunne prale af at kunne overvinde alle nationer i Europa forenet mod én!"

Hans opgave var imidlertid ikke forbi med nederlaget i Savenay. Han forblev bagerst i den vældige kolonne, pressede flygtningene frem, brugte sin sidste kugle og sit sværd mod de af de Blå, der vovede sig for langt frem. Men trods alt dette så han sine ledsagere en efter en falde fra og han hørte deres skrig, når de blev slagtet i mørket bag ham.

Med udstrakte arme pressede han så menneskemængden videre ad vejen til Guerande, gennede dem afsted med sine ord.

"Videre!" sagde han til de bagerste.

"Men min officer, jeg kan ikke mere," sagde en.

"Jeg dør," skreg en anden.

"Hjælp mig! hjælp mig!" bad en kvinde, som var blevet såret i siden af en fjendtlig kugle.

"Min datter! min datter!" råbte en moder, der var blevet skilt fra sit barn.

Greven af Chanteleine gik fra den ene til den anden, trøstende, støttende, hjælpende, men han følte sig overvældet.

Ved firetiden om eftermiddagen fik han følgeskab af en bonde, som han genkendte trods mørket og tågen.

"Kernan!" råbte han.

"Ja, herre!"

"Du er i live!"

"Ja! men videre! videre!" svarede bonden og forsøgte at trække greven med sig.

"Og disse ulykkelige?" sagde denne, idet han pegede på de spredte grupper, "vi kan ikke lade dem i stikken!"

"Jert mod vil ikke hjælpe, herre …! Kom, kom!"

"Kernan! hvad er det du vil?"

"Jeg vil fortælle Dem, at der venter Dem store ulykker!"

"Jeg?"

"Ja, herre. Grevinden, min kusine Marie …"

"Min kone! min datter!" råbte greven, idet han greb Kernan i armen.

"Ja! Jeg har set Karval!"

"Karval!" råbte greven, og førte den talende bort fra mængden.

Bonden var iført en brun, ulden hue, med en bredskygget hat ovenpå, der var omvundet med en rosenkrans. Hatten skyggede for hans stærke, barske træk; det lange hår, der var plettet af blod, faldt ned over hans brede skuldre, bukserne faldt i laser ned til knæene, der var nøgne og røde af kulde. Strømperne var forsynet med kulørte strømpebånd og hans fødder stak i et par store, halvvejs ødelagte sko fyldt med halm og blod. Et gedeskind, der var kastet over bretonerens skuldre fuldendte hans klædedragt. Skaftet af en sabel stak frem fra hans bælte med dets store spænde, og i højre hånd holdt han om løbet på sit gevær.

Denne bonde måtte vældig stærk, og han gik i sin hjemegn for at have vældige, nærmest overmenneskelige kræfter; man tillagde ham fantastiske handlinger, og aldrig havde denne frygtelige bryder fundet sin overmand på Bretagnes markedspladser.

Hans forrevne, snavsede, blodige klæder talte sit tydelige sprog om den rolle, han havde haft i den katolske hærs sidste kampe.

Han fulgte efter greven af Chanteleine med lange skridt; for at komme hurtigere frem gik de langs grøfterne, der var halvt fulde af vand og mudder. Kernans sidste ord havde skræmt greven. Da de nåede frem til spidsen af flygtningekolonnen, befandt de sig i nærheden af en lille skov, en slags stævningsskov; han skubbede den bretonske bonde derind, idet han med brudt stemme sagde:

"Du har set Karval?"

"Ja, herre!"

"Hvor?"

"I kampen; han var med blandt de Blå!"

"Og han genkendte dig?"

"Ja!"

"Og han talte med dig?"

"Ja, efter at have tømt sine pistoler mod mig."

"Du er vel ikke såret?" udbrød greven.

"Nej! endnu ikke!" svarede bretoneren med et trist smil.

"Og hvad fortalte den elendige dig?"

"Man venter dig på slottet Chanteleine!" råbte han, netop som han forsvandt i røgen. Jeg ville forfølge ham, men det var forgæves!

"Man venter dig på slottet Chanteleine," gentog greven. "Hvad mente han med det?"

"Slemme ting, herre!"

"Og hvad bestilte han i den republikanske hær?"

"Havde kommandoen over en flok banditter af hans egen slags."

"Åh! en værdig officer for Konventets hær! Jeg smed ham ud for tyveri!"

"Ja, disse banditter går det godt i disse tider. Men Karvals ord er ikke desto mindre frygtelige! 'På slottet Chanteleine,' sagde han; vi må derhen!"

"Ja! ja!" svarede greven med smertelig ophidselse i stemmen. "Men disse ulykkelige og vor katolske sag ...!"

"Herre," sagde Kernan alvorligt, "før fædrelandet kommer familien. Hvad vil der ske med grevinden og min kusine Marie uden os? De har opfyldt Deres pligt som adelsmand og kæmpet for Gud og kongen. Lad os drage tilbage til slottet og når vi har sørget for, at alt er sikkert dér, kan vi vende tilbage. Den katolske hær er ødelagt, men alt er ikke tabt! Tro mig, der er bevægelse undervejs i Morbihan; jeg ved, at en vis Jean Cottereau vil gøre republikanerne livet surt, og vi vil hjælpe ham med at spinde nettet."

"Kom," sagde greven, "du har ret! Karvals ord er en trussel! Jeg må føre min kone og min datter ud af Frankrig, og så kan jeg vende tilbage for at blive dræbt her."

"Vi vil vende tilbage sammen, herre," sagde Kernan.

"Men hvordan skal vi nå frem til slottet?"

"Jeg tror," sagde bonden, "at vi må nå frem til Guerande, og derfra følge kysten til Croisic eller Piriac, og ad søvejen nå bugten ved Finistère."

"Men hvorfra får vi en båd?" råbte greven.

"Har De guld?"

"Ja, næsten femten hundrede livres."

"Nuvel! så køber vi en fiskerbåd, og om nødvendigt tager vi fiskeren med i købet."

"Men?"

"Vi har intet valg, herre; går vi over land, støder vi snart ind i nogle af de Blå, eller vi vil være tvunget til at skjule os, undgå vejene, gå ad skjulte stier, spilde tiden med at gå hid og did; vi vil måske komme for sent, hvis vi overhovedet når frem …"

"Udmærket, så lad os komme afsted," svarede greven.

"Afsted!" sagde Kernan.

Greven af Chanteleine havde fuld tillid til Kernan, der var hans mælkebroder. Den modige bretoner var et medlem af familien; han kaldte frøken Marie de Chanteleine for "sin kusine", og pigen kaldte ham "onkel Kernan". Siden barndommen var herren og tjeneren aldrig skiltes, og den bretonske bonde stod, gennem den opdragelse han havde modtaget, over andre af sin stand. Efter at de havde delt barndommens lykke og ungdommens udskejelser, havde de to unge mænd også delt krigens ulykker og sorger. Da greven ville følge Cathelineau, ville han helst have ladet Kernan blive tilbage på slottet, men at skille broder fra broder var umuligt. Det øvrige tjenerskab blev dog tilbage for at beskytte grevinden. Slottets beliggenhed langt inde i Finistère, langt fra Quimper og Brest, hvor man svingede de republikanske køller, langt ude mellem Fouesnant og Plougastel, beroligede greven, og han troede sin familie så sikker, at han ikke tøvede med at gå ind i den kongeligsindede bevægelse.

Kun mødet med Karval, en tidligere ansat på slottet, der var blevet smidt ud for et år siden på grund af tyveri, og dennes trusler og de ord, han havde ytret, gjorde greven ængstelig.

Greven og Kernan forlod derfor hovedvejen, da flygtningestrømmen nåede marsken ved Saint-Joachim. De fik et sidste glimt af den skræmte kolonne, før den forsvandt ud i mørket, mens skrigene efterhånden forsvandt i nattens skygger.

Klokken otte om aftenen kom greven og Kernan til Guerande. De var blot en halv time forud for de første af de flygtende; byens porte var lukkede, men de kom ind gennem en bagport. De fandt gaderne fuldstændig øde.

Hvilken dødens stilhed i forhold til det frygtelige slag ved Savenay! Ikke et lys i vinduerne, ikke en eneste forsinket vandrer på gaden! Frygten låste disse mennesker inde i deres mørke huse bag lås og slå; indbyggerne i Guerande havde kunnet høre skuddene hele morgenen. Uanset udfaldet af kampene, frygtede de en invasion, det være sig af fortvivlede tabere eller triumferende vindere.

De to flygtninge ilede afsted over det ujævne fortov; deres trin lød uheldsvangre i stilheden. De nåede snart kirkepladsen og derefter byens volde.

Derfra kunne de høre støjen udefra, en truende, stadig stigende mumlen, der af og til blev brudt af knald fra pistoler og geværer.

Regnen var hørt op og månen viste sig mellem de forrevne, lavthængende, mørke skyer, der blev drevet af sted af stødene fra en ujævn vestenvind; som en følge af en optisk illusion så det ud som om månen fløj af sted i et sanseløst løb; dens lys, der til tider var meget stærkt, oplyste landskabet ned til de mindste detaljer med bemærkelsesværdig klarhed, og skyggerne vandrede brede og hastige over jorden.

Greven og Kernan kastede et blik ud over havet, Guerande-bugten lå åben foran dem på den anden side af strandengenes vældige skakbræt. Til venstre sås klokketårnet i Batz over de gullige klitter og længere borte stak Kap Croisic frem af tågesløret, en landtange, hvis ende forsvandt i havet. Kernans skarpe blik kunne også skelne tårnet i Piriac langt ude for enden af bugten. Længere væk lå havet glitrende i månestrålerne og blandede sig uden overgang med himlen.

Vinden blæste voldsomt; de tynde træer viftede med deres afpillede grene og en gang imellem hørte man en sten, der var blevet revet løs, rasle ned ad murene mod den mudrede voldgrav under dem.

"Nå," sagde greven af Chanteleine til sin følgesvend, idet han lænede sig op mod vinden, "der er Kap Croisic, der Piriac. Hvor skal vi hen?"

"På Croisic vil vi have let ved at finde en fiskerbåd, men hvis vi skulle blive nødt til at gå tilbage igen, vil det blive svært, når vi først er ude på denne smalle tange, og det ville være let at afskære os vort tilbagetog."

"Vi gør, hvad du siger, Kernan. Jeg følger dig, men tag den korteste vej, selv om den måske ikke er den sikreste."

"Så vil jeg runde bugten og gå til Piriac. Det er knap tre mil, og går vi til, kan vi være der på mindre end to timer."

"Afsted," svarede greven.

De to flygtningen forlod byen, netop da de første rækker af oprørerne nåede porten i den modsatte ende, slog portene ind og klatrede over voldgraven som ved et regulært angreb. Der kom nu hurtigt lys i vinduerne; det fredelige Guerande blev

opfyldt af usædvanlig støj og uro. Lyden af skud rystede murene og snart fyldtes luften af lyden fra kirkens stormklokker.

Greven følte en voldsom strammen om brystet, hans hånd greb hårdt om pistolen; det så ud, som om han ville vende om for at komme sine uheldige kammerater til hjælp.

"Og grevinden?" sagde Kernan alvorligt, "og min kusine Marie?"

"Videre! videre!" svarede greven og ilede hastigt ned ad de stejle skråninger bort fra byen.

Snart var herren og hans tjener væk fra byen; de nåede kysten for at undgå de almindelige veje og vendte sig mod strandengen med dens salthobe, der funklede under månens stråler. Den ustadige vind mumlede dystert i træernes grene, og man hørte den stigende flods øredøvende, melankolske lyd.

Mangen gang hørte de smertefulde skrig; og lyden af en vildfaren kugle, der ramte en klippeside ved kysten. Blege flammer lyste op i horisonten, og flokke af udhungrede ulve, der mærkede det levende kød, lod deres uhyggelige hyl høre i mørket.

Greven og Kernan gik afsted uden at sige et ord, men deres tanker var de samme, og udvekslede lige så tydeligt og klart, som hvis de var blevet udtalt højt.

Af og til standsede de op for at se sig tilbage, og da de fandt, at de ikke blev forfulgte, fortsatte de deres march med lange skridt.

Klokken var endnu ikke ti, da de nåede landsbyen Piriac; de vovede sig ikke ind i gaderne men fortsatte lige mod Castelli-pynten.

Derfra kunne de se det åbne hav; til højre rejste klipperne på øen Dumet sig; til venstre kastede fyrtårnet på Four sine lysglimt mod alle verdenshjørner, og langt borte anede man den mørke, udviskede masse, der var øen Belle-Île.

Greven og hans kammerat kunne ikke opdage nogen fiskerbåd, og vendte derfor tilbage til Piriac, hvor der lå flere både forankret i sandet, vippende i tidevandsdønningerne.

Kernan så, at en fisker var ved at forlade sin båd efter at have foldet sejlet sammen.

"Ohøj, min ven!" råbte han til ham.

Fiskeren sprang ud på stranden og nærmede sig dem med en bekymret mine.

"Kom her hen," sagde greven.

"Du er ikke her fra egnen," sagde fiskeren efter at have nærmet sig nogle få skridt. "Hvad vil du mig?"

"Ville du stå til søs endnu i nat," sagde Kernan, "og føre os …"

Kernan holdt inde.

"Hvorhen?" spurgte fiskeren.

"Hvorhen? Det vil vi sige dig, når vi er ombord," svarede greven.

"Havet er oprørt og denne sydvestenvind er ikke god."

"Hvis vi betaler dig godt?" spurgte Kernan.

"I kan aldrig betale mig mit liv," sagde fiskeren og stirrede på de to fredsforstyrrere.

Efter et øjeblik sagde han:

"I var med ved Savenay, ikke sandt! Det gik hårdt til dernede!"

"Hvad kommer det dig ved?" sagde Kernan. "Vil du tage os med?"

"Gudsdød, nej!"

"Kan vi måske finde nogle sømænd her i byen, der er mere modige end dig?" spurgte greven.

"Det tror jeg ikke," svarede fiskeren. "Men sig mig," vedblev han og blinkede, "du siger, at det er umagen værd at tage jer ombord! Hvad har du at tilbyde?"

"Tusind livres," svarede greven.

"I værdiløst papir, velsagtens?"

"I guld," sagde Kernan.

"I guld, i ægte guld, lad mig se."

Greven løste sit bælte og trak halvtreds louis-d'orer frem.

"Din båd er næppe en fjerdel af dette værd."

"Måske ikke!" svarede fiskeren med øjne, der lyste af begær, "men mit skind er vel resten værd."

"Udmærket!"

"Kom ombord," sagde fiskeren og tog guldet fra greven.

Han trak sin båd nærmere til land. Greven og Kernan gik ud i vandet, til det nåede dem til knæene og sprang op i båden, idet ankeret blev trukket op af sandet. Kernan hejste sejlene; det rødlige forsejl blafrede i vinden.

Da fiskeren ville entre båden, gav Kernan ham et kraftigt skub og skød samtidig båden omkring et dusin fod ud i vandet.

"Hov!" sagde fiskeren.

"Du kan beholde dit skind," råbte Kernan til ham, "Vi har ikke brug for det. Din båd er betalt."

"Men ..." sagde greven.

"Jeg ved, hvad jeg gør," sagde Kernan, der imidlertid tog roret og satte båden op i vinden.

Den forbløffede fisker sagde ikke et ord, og da han endelig genvandt talens brug, var det kun for at skrige:

"Republikanske tyveknægte!"

Men båden forsvandt allerede i mørket og skjultes snart af de skumtoppede bølger.

3. Overfarten

Kernan var, som han havde sagt, fuldt ud i stand til at styre en fiskerbåd; han havde vist evner som fisker i sine unge dage, og han kendte Bretagnes kyst fra spidsen af Croisic til Kap Finistère. Der var ikke den klippe, han ikke kendte, ikke den bugt, han ikke havde besøgt før! Han kendte tiderne for ebbe og flod og frygtede hverken rev eller lavvandede revler.

Båden, de to flygtende var om bord på, var en smal fiskerbåd, lav til agter og med en høj stavn, smukt bygget og en god sejler, selv om det skulle blive hårdt vejr. Hun havde to røde sejl, en mesan og et storsejl.

Dækket, der strakte sig i hele bådens længde havde kun én åbning, til rorgængeren; så den kunne skyde ubesværet gennem bølgerne, således som hun ofte gjorde, når hun fiskede efter sardiner i nærheden af Belle-Île og derefter vendte tilbage for at finde Loires munding og sejle op ad floden til Nantes.

Kernan og greven måtte begge deltage i manøvreringen. Men da først sejlene var blevet sat, fløj båden afsted over bølgerne.

Båden fo'r afsted over bølgerne for en sydvestlig vind. Selv om vinden var temmelig hård, ville Kernan ikke rebe sejlene det mindste, skønt båden af og til lagde sig så langt ned på siden, at sejlene blev våde; med en hurtig drejning af roret fik han den rettet op og atter sat op i vinden.

Klokken fem om morgenen passerede de mellem Belle-Île og halvøen Quiberon, der blot nogle måneder senere ville komme til at flyde med fransk blod til skam for England.

Bådens forsyninger udgjordes af et par røgede fisk, og de to flygtninge kunne derfor, efter ikke at have spist i femten timer, omsider få en smule føde.

I begyndelsen af denne overfart var greven af Chanteleine tavs og plagedes af voldsomme følelser. I hans sind blandedes i et forvirret sammensurium af forskellige scener fra hans fortid med forestillinger om fremtiden. Mens han ilede til hjælp for sin hustru og deres datter, forekom det ham, at de var mere og mere truede. Han overvejede en mulig katastrofe og forsøgte at erindre de seneste nyheder, han havde fået fra slottet.

"Denne Karval," sagde han endelig til Kernan, "er vel bekendt i egnen, og hvis han dukker op der igen, kan han være sikker på, at slottets beboere vil give ham en ubehagelig modtagelse."

"Naturligvis!" svarede bretoneren, "de vil sikkert give ham en hård medfart. Men hvis den skurk kommer, er han næppe alene, og for resten behøver han jo kun at angive grevinden og min kusine Marie for at få dem arresteret. De to stakkels uskyldige kvinder! Hvad det dog for en tid, vi lever i!"

"Ja, det er forfærdeligt, Kernan! Det er en tid, hvor Guds vrede rammer os, men hvor vi dog må underkaste os Hans vilje. Salige er de, der ikke har nogen familie, og derfor kun behøver at frygte for sig selv! Vi selv, Kernan, vi kæmper, vi forsvarer os, vi slås for den hellige sag! Men vore mødre, vore søstre, vore døtre, vore hustruer, kan kun bede og græde."

"Men heldigvis er vi her," sagde Kernan, "og for at nå dem, må de skride over vore lig. For resten, herre, gjorde De vel i at lade madame og mademoiselle tilbage på Chanteleine, skønt de modige kvinder ville følge med i kampen, således som madame

de Lescure, madame de Donnissant og mange andre gjorde det! Men for hvilken pris af lidelse og elendighed!"

"Og dog," svarede greven, "beklager jeg, at jeg ikke har dem med mig. Jeg ville da vide, at de var i sikkerhed, og efter denne trussel fra Karval, er jeg blevet bange."

"Oh! i morgen tidlig, hvis vinden er os gunstig, er vi ved kysten af Finistère, og uanset hvad der så sker, vil vi snart være ved slottet."

"De stakkels kvinder vil blive overraskede over at se os igen," sagde greven med et trist smil.

"Men også glade," svarede Kernan. "Hvor vil min kusine Marie ikke omfavne sin fader og kaste sig i sin onkels arme! Men vi må skynde os med at bringe dem i sikkerhed."

"Ja, du har ret, de Blå vil ikke spilde tiden og vil snart indfinde sig på slottet, og myndighederne i Quimper vil snart vågne!"

"De ved altså, herre, hvad vi må gøre, når vi kommer til slottet?"

"Ja," sagde greven med et suk.

"Der er kun én ting at gøre," sagde Kernan. "vi har intet valg."

"Og hvad er det?" spurgte greven.

"Vi må samle alle vore midler, herre, Deres penge og mine, og for enhver pris skaffe os ombord på et fartøj, og flygte til England."

"Emigrere!" sagde greven i en smertelig tone.

"Det er nødvendigt!" svarede Kernan. "Her er ikke længere sikkert for Dem eller Deres familie."

"Du har ret. Kernan! Velfærdskomiteen vil foranstalte voldsomme repressalier mod folkene i Bretagne og Vendée!

Efter sejren vil der blive en massakre."

"Det er rigtigt; de har allerede udsendt deres mest grusomme agenter til Nantes. Andre vil snart komme til Quimper og Brest, og floderne i Finistère vil flyde med lig ligesom Loire."

"Ja!" svarede greven, "min hustru! min datter! de må frelses for alt i verden, de stakkels, blide væsener! … Men hvis vi emigrerer, skal du følge med os, Kernan."

"Jeg vil slutte mig til Dem senere, herre."

"Du vil ikke følge med os?"

"Nej! der er nogen, jeg først vil sige et par ord, før jeg forlader Bretagne."

"Denne Karval?"

"Den samme!"

"Ak, lad det ligge, Kernan! Han vil ikke undgå den himmelske retfærdighed."

"Herre, jeg har tænkt mig at lade ham føle den menneskelige retfærdighed først!"

Greven kendte sin tjeners stædighed, og vidste, hvor svært det det ville være at få ham fra sine ideer om hævn. Han tav, og hans tanker som fader og ægtemand vendte sig mod hans hustru og barn.

Han stirrede stift ind mod kysten. Han talte timerne, minutterne, uden at tænke på, hvilken fare en storm kunne medføre. Borgerkrigens rædsler, hvor forfærdelige grusomheder blev begået på begge sider, vendte tilbage til hans erindring. Aldrig tidligere havde han forestillet sig, hvilke farer, hans hustru og datter kunne være udsat for! Han så dem for sig, under angreb, fængslede eller måske på flugt, søgende efter

en uventet hjælp mellem klipperne på kysten, og ind imellem lyttede han, om ikke han kunne høre et nødråb derinde fra.

"Kan du høre noget?" spurgte han Kernan.

"Nej!" svarede denne, "det er blot mågernes skrig, der føres afsted med stormen."

Klokken ti om aftenen kunne Kernan skelne indsejlingen til havnen i L'Orient og fortet i Port-Louis, hvor bålene lyste i mørket. Han satte kursen mellem kysten og Île de Groix og derpå ud mod det åbne hav.

Vinden var dem stadig gunstig, men det var blæst voldsomt op; Kernan var, trods sin egen og grevens utålmodighed, nødt til at rebe begge sejl. Greven tog selv roret, og båden pløjede hastigt gennem de skummende bølger.

Denne farlige sejlads havde nu varet i femten timer.

Natten var forfærdelig, stormen brød ud i sit fulde raseri, og synet af brændingen mod de skarpe granitklipper, kunne have skræmt den modigste. Båden stod ud mod det åbne for at undgå de rev, der gør kysten af Bretagne så farlig.

De to flygtninge kunne ikke få et øjebliks søvn; kun et øjebliks glemsomhed, en forkert drejning af roret, og båden ville kæntre; de kæmpede heltemodigt og fik ny styrke ved at tænke på deres kære, som de var på vej for at beskytte.

Omkring klokken fire om morgenen løjede stormen noget af, og da der et kort øjeblik blev lyst, kunne Kernan se, at de befandt sig ved kysten øst for Trévignon.

Han kunne næsten ikke tale, men udpegede for greven det flimrende lys fra fyret. Greven foldede sine kolde hænder, som om han fremhviskede en bøn.

De gik nu ind i bugten ved La Forêt, som ligger mellem byerne Concarneau og Fouesnant.

Havet var nu forholdsvis roligt, og her ved kysten var man i læ for vinden og bølgerne.

En time senere stødte båden voldsomt op på klipperne ved Kap Coz. Stødet var voldsomt, men uundgåeligt, selv om sejlene var taget ind. Greven og Kernan blev kastet i vandet, men det lykkedes dem at nå i land, mens båden sank for øjnene af dem.

"Ingen spor," sagde Kernan til greven.

"Udmærket!" sagde denne.

"Og nu til slottet," svarede Kernan.

Deres overfart havde taget 26 timer.

4. Slottet Chanteleine

Slottet Chanteleine ligger tre mil fra byen Fouesnant, mellem Pont-l'Abbé og Plougastel, omkring en mil fra Bretagnes kyst.

Landet omkring slottet havde tilhørt familien Chanteleine, en af de ældste familier i Bretagne, i umindelige tider. Slottet daterede sig kun fra Louis XIII.s tid, men bestod for en stor dels vedkommende af den slags barske granitmure, der giver bygningerne et tungt og imponerende, ligefrem uforgængeligt, udtryk. Men det havde ingen tårne eller tinder, intet port gitter eller vagttårne, der hang på murhjørnerne som ørnereder, og det vakte ikke associationer om fæstningsbyggeri; i dette fredelige hjørne af Bretagne havde dets herrer aldrig haft nødig at forsvare sig mod nogen, ikke engang deres egne vasaller.

I mange år havde grevens familie udøvet et næsten ubestridt feudalt herredømme her. Familien Chanteleine var ikke hofmænd, ikke blødagtige af naturen, og der havde næppe været to gange i tre hundrede år, hvor de havde ulejliget sig med at drage til kongens hof for at yde ham deres hyldest. De mente, at de først og fremmest var bretagnere og ikke en del af Frankrig. For dem havde ægteskabet mellem Louis XII og Anne de Bretagne aldrig fået fundet sted, og de kaldte stadig dette ægteskab med den stolte hertuginde for en "mesalliance", ja værre endnu: et forræderi.

Men som de sejrede hjemme, kunne greverne af Chanteleine være forbilleder for de franske konger og lære dem, hvordan

man burde regere. Og resultatet havde vist sig fejlfrit, for de var og forblev elskede af deres bønder.

Denne ædle og højt agtede familie af en fredsommelig indstilling havde ikke avlet mange berømte kaptajner; heller ikke var de fødte soldater; på et tidspunkt, hvor det at iføre sig krigerens harnisk var den første pligt for en adelsmand, var de forblevet rolige på deres land, glade ved den lykke, de skabte omkring sig. Ikke siden Philippe Augustes tid, da de drog på korstog for at forsvare religionen, havde bragt deres forfædre til det hellige land, havde nogen Chanteleine omgjordet sig med sværdet eller iført sig en rustning. De var heller ikke synderlig bekendte ved hoffet, hvor de aldrig havde bedt om nogen tjeneste eller søgt at gøre sig fortjent til nogen.

Deres nedarvede gods havde, klogt administreret, efterhånden opnået en vis størrelse.

Skønt Chanteleines gods strakte sig over enge, moser og opdyrket jord, var et af de største i landet, var det stort set ukendt blot fem-seks mil borte; og selv om de omgivende kommuner: Fouesnant, Concarneau og Pont-l'Abbé allerede havde modtaget blodige besøg af republikanerne i Brest og Finistère, havde slottet Chanteleine indtil nu mirakuløst unddraget sig nogen sådan opmærksomhed fra myndighederne, siden greven for første gang forlod det.

Lidet krigerisk af natur, havde greven dog udvist store militære kvaliteter i kampene i Vendée. Med den rette tro og mod er vi alle soldater. Greven førte sig som en helt, selv om hans fredsommelige karakter ikke før havde vist sådanne evner; faktisk var hans tidligste disposition gået i retning af en kirkelig karriere, og han havde tilbragt to år ved

præsteseminariet i Rennes; han var stadig ved sine teologiske studier, da ægteskabet med hans kusine, mademoiselle de la Contrie, fik hans liv til at tage den stik modsatte retning.

Greven kunne ikke have fundet en mere værdig livsledsagerske. Denne unge pige blev til en modig og hengiven kvinde. Deres ægteskabs første år, med opdragelsen af deres datter, Marie på den gamle familie-ejendom, omgivet af tjenestefolk, ydmyge venner, der var blevet gamle i familiens tjeneste, var så lykkelige, som nogen mand kan forlange det i denne verden.

Denne lykke afspejledes overalt i dette land, der tilbad deres herre. Folkene på Chanteleine mente, at de var grevens undersåtter og ikke kongen af Frankrigs, og det er så meget mere forståeligt, som det altid var grevefamilien, der kom dem til hjælp i ulykkens stund. Man havde ikke i umindelige tider fundet nogen ulykkelige i dette land, ikke en tigger; og ingen forbrydelse blev begået i denne afsidesliggende del af Bretagne. Man forstår således den virkning, Karvals tyveri, efter to år i grevens tjeneste, havde, ikke mindst da Karval jo selv var bretoner; og greven havde været tvunget til at jage ham af tjenesten. Ved at gøre dette, frelste greven ham for øvrigt kun fra bøndernes retfærdighed, der ikke ville have tålt en tyv i landet.

Denne Karval var ganske vist bretoner, men en bretoner, der havde rejst omkring, havde set landet, og ikke mindst havde set nogle eksempler på dets dårlige sider. Man sagde, at han havde besøgt Paris, et sted, som bønderne anså for at være en fantasi, og som de mest overtroiske mente var selve Helvedes forgård. Når en af deres egne havde besøgt dette sted, var det

uundgåeligt, at han ikke skulle vende hjem som en falsk og tyvagtig person.

Sagen, som havde vakt stor skandale, var indtruffet for to år siden, og Karval havde forladt landet med trusler om hævn. Men man havde blot trukket på skuldrene.

Men mens en ukendt tyvs trusler kun kunne vække foragt, var det noget andet, når denne tyv var blevet en af de nedrige og forfærdelige agenter for Velfærdskomiteen. Som greven ilede mod sit slot, begyndte han at ane de uhyggelige hændelser, som Karvals ord dengang havde antydet. I tyve år, fra 1773 til 1793, havde madame de Chanteleine hengivet sig til at hjælpe dem, der kom til hende. Hun vidste, at hun gjorde sin mand lykkelig ved at gøre andre godt, og man så hende uafladelig hjælpe de syge, understøtte de ældre, undervise børnene, grundlægge skoler. Da Marie blev femten, begyndte hun også at deltage i disse gode arbejder.

Denne moder og denne datter, forenede i samme godgørende ånd, og ledsaget af abbed Fermont, slottets præst, besøgte landsbyerne langs kysten, fra bugten ved La Forêt til Kap du Raz, hvor de trøstede og uddelte almisser til fiskerfamilierne, der så ofte led under stormenes hærgen.

"Vor frue," kaldte bønderne hende.

"Vor gode dame," sagde bøndernes koner.

"Vor kære moder," gentog børnene.

Det er således let at forstå, at Kernan måtte være misundt af alle, når han som grevens mælkebroder kaldte Marie for sin niece, og hun ham for onkel.

Da greven forlod slottet efter opstanden i Saint-Florent, var det hans første fravær fra hjemmet, den første adskillelse af

greven og grevinden; det var smerteligt for hende, men Humbert af Chanteleine drog ud, ledet af sin pligtfølelse, og hans tapre hustru kunne ikke andet end bifalde hans afrejse.

I de første måneder af krigen hørte de to ægtefæller ofte nyt fra hinanden gennem budbringere, men greven kunne ikke forlade den katolske hær så meget som én dag for at drage hjem og omfavne sin hustru og sit barn; de vigtige begivenheder holdt ham til stadighed fast på hans post. I ti lange måneder så han ikke sin elskede familie, og i de tre sidste måneder, der havde set katastroferne ved Grandville, Le Mans og Chollet, havde han ikke hørt noget nyt fra slottet.

Hans bekymring var derfor forståelig, da han, ledsaget af sin trofaste Kernan, vendte tilbage til sine forfædres land. Man kan forestille sig, med hvilke følelser, han satte foden på kysten ved Fouesnant, hvor han kun var to timers rejse fra atter at kunne omfavne sin kone og kysse sin datter.

"Kom, Kernan, lad os gå," sagde han.

"Ja, lad os gå," svarede Kernan, "og hurtigt, så vi kan få varmen."

Et kvarter senere kom herre og tjener gennem landsbyen Fouesnant, der stadig sov fast, og tog vejen langs kirkegården, der var blevet hærget under det sidste besøg af de Blå.

Beboerne i Fouesnant havde været blandt de første mod revolutionen, fordi de edsvorne præster først var blevet sendt til denne by af myndighederne. Den 19. juli 1792 kæmpede tre hundrede af dem, under ledelse af den lokale fredsdommer, Alain Nedelec, i selve byen mod Nationalgarden fra Quimper. De blev knust, og sejrherrerne lod deres heste græsse på kirkegården og opslog deres lejr inde i kirken. Den næste dag

afgik tre vognlæs af de slagne til Quimper, og Alain Nedelec blev Bretagnes første martyr, da han blev overgivet til det nye dødens værktøj, som den revolutionære administration i Bretagne kaldte "hoved-afhuggeren", om hvis anvendelse general-prokurøren havde givet detaljerede instruktioner. Siden da havde byen aldrig igen rejst sig fra nederlaget.

"Man ser tydeligt, at de Blå har været her!" sagde Kernan, "ruiner og vanhelligelse ...!"

Greven svarede ikke, og de vedblev deres vandring over den lange slette, der går helt ud til havet. Klokken var omkring seks om morgenen; en temmelig skarp kulde havde efterfulgt regnen, jorden var hård; det var meget mørkt i disse øde moser og vældige sletter bevokset med tornede vækster, der modsatte sig enhver form for opdyrkning. Vandpytterne var dækket af is, og de lave buske var dækket af et hvidt lag, der fik det til at se ud, som om de var forstenede.

Som de flygtende bevægede sig bort fra havet, mødte de nogle få, visne træer, der bøjede sig for de voldsomme vestenstorme og stod som hvide skeletter mod horisonten.

Snart fulgtes sletten af marker med boghvede, omgivet af grøfter og kanaler og adskilte af rækker af kraftige ege; de måtte gennem disse marker og gennem et led med en stor sten som modvægt og overgroet med tørre brombærranker. Kernan åbnede det for greven, og ved rystelsen fra leddet, der slog i, lod træerne en hvid hagl falde til jorden.

Derpå ilede greven og hans følgesvend videre gennem de smalle stier, der var trådt mellem markerne og hækkene.

Omkring klokken syv begyndte dagen at gry; slottet var nu ikke en mil borte. Landet virkede stille og øde, der herskede en

næsten mistænkelig ro. Greven kunne ikke undgå at lægge mærke til denne mærkværdige stilhed.

"Ikke en bonde at se, ikke en hest på vej til engen!" sagde han med et bekymret blik.

"Det er endnu tidligt," sagde Kernan, der også havde bemærket den særegne stilhed, men ikke ville skræmme greven. "Man står senere op her i december!"

I dette øjeblik kom de ind i en skov af højre fyrretræer; denne store, stedsegrønne skov, der tilhørte greven, kunne ses helt ud til havet.

En mængde tørre, grå pinjekogle lå på jorden mellem de døde grene. Det var tydeligvis lang tid siden, noget menneske havde sat sin fod her. Hvert år plejede børnene fra de omgivende landsbyer at komme for under megen morskab at samle disse kogler, som man brugte som brænde, med grevens venlige tilladelse.

Men i år havde de fattige ikke gjort deres sædvanlige høst, og grene og tørrede kogler lå urørte.

"Kan du se?" sagde greven til Kernan, "de har ikke været her! hverken kvinderne eller børnene!"

Kernan rystede på hovedet uden at svare, han følte noget ildevarslende i luften. Han hjerte hamrede i hans bryst, og han gik endnu hurtigere.

For hvert skridt, de to rejsefæller tog, rejste der sig et stort antal harer, kaniner og agerhøns foran dem ... alt for mange! ... Der havde vist ikke været mange jægere i år, skønt enhver var velkommen til at jage på grevens jord.

Alle disse tegn på forladthed og forsømmelse var ikke til at overse. Greven blegnede, trods den intense kulde på denne

vintermorgen.

"Endelig! Slottet!" råbte bretoneren og pegede på spidserne af to tårne, der viste sig over et fjernt højdedrag.

I dette øjeblik var greven og Kernan i nærheden af gården La Bordière, der var beboet af en af grevens lejere; ved næste drejning af stien ville de kunne se den. Louis Hégonec, forpagteren, var en aktiv mand, tidligt oppe og som regel temmelig støjende ved sit arbejde. Men i dag hørte man ham ikke synge, mens han lagde seletøj på sine okser eller heste, eller råbe efter sin gamle kone inde i gården.

Nej, intet! En dødens stilhed herskede overalt; greven måtte støtte sig til sin trofaste Kernans arm, overvældet af frygtelige anelser.

Da stien drejede, faldt deres øjne straks på gården.

Et frygteligt syn mødte deres øjne. Flere af gårdens mure var væltede, stumper af sorte bjælker og rester af de forkullede skorstene i gavlen stak op, sodsværtede vægge, knuste døre og hængsler, der stod ud i luften som truende næver, alt bar spor efter en nylig brand. Træerne bar spor efter en voldsom kamp, der var mærker af øksehug på dørene og skudhuller i de gamle egestammer, de forskellige redskaber var ødelagt, der lå væltede vogne, fælge uden hjul – alt vidnede om kampens voldsomhed; og en stank af døde dyr, køer og heste, gennemtrængte luften!

Greven følte benene forsvinde under sig.

"De Blå! Altid de Blå!" gentog Kernan lavmælt.

"Til slottet!" råbte greven med et frygteligt skrig.

Og denne mand, som for et øjeblik siden næppe kunne holde sig på benene, måtte Kernan nu anstrenge sig for at følge.

Under dette løb viste der sig ikke et menneske på de ødelagte veje; landet var ikke blot øde, men dog fuldstændig forladt.

Greven gik gennem landsbyen. De fleste huse var brændt ned, nogle få stod stadig, men var tomme. Et brændende hævnens åndedrag var gået over det og havde udryddet hele dets befolkning.

"Oh, Karval! Karval!" mumlede bretoneren mellem tænderne.

Endelig nåede greven og Kernan slotsporten; ilden havde ikke sparet den, men alt var mørkt og stille, ikke en eneste skorsten sendte denne morgen sin røgfane mod himlen.

Greven og Kernan ilede hen til porten og standsede brat i rædsel.

"Se! se!" sagde greven.

En vældig plakat var fæstnet til en af stolperne; øverst sås lovens øje, omgivet af bundter af piker og grene sammen med den frygiske hue. På den ene side var der en beskrivelse af ejendommen, på den anden en vurdering.

Slottet Chanteleine var konfiskeret af Republikken og sat til salg.

"De elendige!" udbrød Kernan.

Han forsøgte at presse døren op, men trods hans uhyre styrke lykkedes det ham ikke. Døren modsatte sig stædigt hans pres; greven af Chanteleine kunne ikke engang få lov at hvile en tid i sine forfædres gård, dens dør var lukket for ham! Han var et bytte for den frygteligste fortvivlelse!

"Min hustru! min datter!" råbte han i et tonefald, der er umuligt at beskrive. "Hvor er min hustru? mit barn? De har dræbt dem! De har dræbt dem …!"

Store tårer rullede ned over Kernans kinder, idet han forgæves søgte at trøste sin herre.

"Det er unødigt at blive ved med at hamre på denne dør," sagde han endelig, "den vil ikke lade sig åbne!"

"Hvor er de? hvor er de?" råbte greven.

I dette øjeblik rejste en gammel kvinde, der var krøbet sammen i en grøft, sig pludselig. For enhver anden, der ikke var slået af forfærdelse, ville hun have været et pinefuldt syn; hun rystede med hovedet som en tåbe.

Greven løb hen til hende.

"Hvor er min kone," sagde han.

Med stort besvær svarede den gamle:

"Død under angrebet på slottet!"

"Død!" råbte greven.

"Og min kusine?" spurgte Kernan, idet han rystede den gamle voldsomt.

"I fængsel i Quimper!" sagde hun endelig.

"Hvem gjorde det?" spurgte Kernan i en frygtindgydende tone.

"Karval!" svarede den gamle kvinde.

"Til Quimper!" råbte greven. "Kom, Kernan, kom!"

Og de forlod den ulykkelige, der, alene og næsten i sit sidste åndedrag, var alt, hvad der endnu var i live i landsbyen Chanteleine.

5. Quimper i 1793

Quimper havde set det første hoved falde for den republikanske økse, nemlig Alain Nedelecs, og det bretonske præsteskab fik også sin første martyr, biskoppen af Conan Saint-Luc, i denne by. Fra denne time var Quimper blevet genstand for republikkens og kommunens vilkårlighed.

Det skal bemærkes, at Bretagnes byer skiller sig ud ved deres rasende republikanisme; når de gik ind i den nationale bevægelse, kendte deres energiske naturer ingen grænser i hverken det gode eller det onde. Således var for eksempel de første helte fra den 10. august, der invaderede Tuilerierne og afsatte Louis XVI, konfødererede fra Brest, Morlaix og Quimper. De var blevet ophidset af den lovgivende forsamling, der den 11. juli 1792, da den efter Preussen, Piemonte og Østrigs sammensværgelse mod Frankrig, erklærede "fædrelandet i fare".

Deres tjenester blev højt værdsat, og bretonerne dannede kernen i det, der senere blev til Jakobinerklubben i Paris; Faubourg-Saint-Marceau-afdelingen antog som et æresbevis navnet "Finistère-afdelingen"

Quimper var et af arnestederne for revolutionen, stik mod, hvad man skulle forvente det af en lille by dybt inde i Nedre-Bretagne. Konstitutionens Venner blev dannet der og nedsatte sig i det gamle Cordilliers-kapel. Der blev stadig flere klubber, og det var en af dem, der senere erklærede, at spædbørn burde forlade deres mødre og følge råbet "Vive la Montagne!" og at

børn burde lære at tale ved at fremstamme erklæringen om menneskerettighederne.

Men da Quimpers administration, med Kergariou i spidsen, så den måde, tingene udviklerede sig på, og i hvilken retning revolutionen bevægede sig, ønskede de at udrydde bevægelsen; man forbød visse aviser, såsom Marats "Folkevennen". Pariserkommunen sendte dem en prokonsul på halsen for at bringe dem til fornuft, men da han ankom, fængslede beboerne i Quimper ham på Taureau-fæstningen, og protesterede endnu stærkere end girondinerne i Paris mod Konventets "Bjerg"; de sendte endog 200 frivillige fra Nantes til Paris for at understøtte en væbnet protest, hvad der igen medførte en generel anklage mod alle Bretagnes lokale administrative myndigheder. Men efter Louis XVI.s død og henrettelsen af girondinerne, da Frankrig var blevet vanvittigt og rædselsregimet etableret, blev de reaktionære republikanere i Bretagne overvældet med arbejde.

Men ligesom byboerne havde været ivrige i bevægelsen, viste landdistrikterne tilsvarende modstand mod indsættelsen af edsvorne præster; de drev dem bort, og da det kom til loven om udskrivning, blev det virkelig vanskeligt at holde bønderne i Finistère, i Morbihan, Nedre Loire og Côtes-du-Nord i ro. General Canclaux var næsten ikke i stand til at undertrykke dem med hele sin hær og bymilitsen. Han havde endog – den 19. marts – måttet levere dem et veritabelt slag ved St. Pol-de-Lèon.

Velfærdskomiteen besluttede nu at skride til handling med den største strenghed mod såvel byerne som landdistrikterne. Man sendte to delegerede, Guermeur og Julien, som

organiserede sans-culotterne i Bretagne, ikke mindst i Quimper.

Med sig bragte de "loven om mistænkte" fra september 1793, som var skabt af Merlin og Douai, og lød som følger:

"Disse skal være mistænkte:

1. De, som ved deres adfærd eller forbindelse, i ord eller skrift, viser sig som tilhængere af tyranni og føderalisme, og fjender af frihed.
2. De, som ikke kan begrunde et lovligt eksistensgrundlag og eller godtgøre deres lovligt erhvervede borgerrettigheder.
3. De, der er blevet nægtet bevis for statsborgerskab.
4. Offentligt ansatte, som er suspenderede eller fjernet fra deres embede.
5. Sådanne tidligere adelige, herunder mænd, kvinder, fædre, mødre, sønner og døtre, brødre eller søstre, såvel som agenter for emigranter, der ikke ufravigeligt har vist deres hengivenhed for revolutionen."

Med denne lov i hånden gjorde Velfærdskomiteen sig til herrer i Departementet. Hvem kunne vel håbe på at undgå disse revolutionære foranstaltninger? Der var ingen, der ikke i en eller anden grad kunne falde inden for rammerne af de frygtelige paragraffer. Repressalier blev hurtigt eksekveret, og hele Finistère blev underkastet den mest yderligtgående terror.

Guermeur og Julien var ledsaget af en under-agent for komiteen, en ubetydelig person, nemlig ingen anden end den forbandede Karval, som Kernan havde svoret hævn over.

Denne elendige kom fra Paris, hvor han havde gjort sig bemærket i klubberne, havde sneget sig ind blandt terroristerne og nu ledsagede de delegerede som særlig sagkyndig vedrørende Finistère.

Det var egentlig de laveste ønsker om hævn mod dette land, der drev ham. Bevæbnet med loven om mistænkte ville han ikke få svært ved at nå familien Chanteleine.

Og allerede dagen efter sin ankomst til Quimper skred han til handling.

Denne Karval var en mand af middelhøjde, med et ansigt, der var skabt af had, lavsindethed og ondskab. Hver ny forbrydelse gennemtrængte det og satte nye spor. Han var ikke uintelligent, men når man så ham, måtte man umiddelbart tro, at han var en kujon. Som så mange andre af revolutionens helte stammede hans blodtørst fra ren og skær frygt, men den samme frygt gjorde ham også stærk, og intet kunne bevæge ham.

Dagen efter sin ankomst, den 14. september, gik han til Guermeur:

"Borger," sagde han, "jeg har brug for 100 mand af militsen."

"Til hvad?" spurgte Guermeur.

"Jeg har noget at gøre op i mit hjemland."

"Hvor?"

"I Chanteleine, mellem Plougastel og Pont l'Abbé. Jeg ved, hvor der findes en oprørsrede!"

"Er du sikker på, hvad du gør?"

"Bestemt. I morgen vil jeg bringe jer forældrene."

"Men lad ikke børnene undslippe," svarede den hårde prokonsul med et grin.

"Vær blot rolig! Jeg ved, hvad jeg gør. Jeg har før renset den slags reder op, og jeg vil lære dem at fløjte *Ça Ira*."

"Udmærket!" sagde Guermeur, idet han underskrev den ordre, Karval ønskede.

"Frihed og broderskab!" sagde Karval, idet han trak sig tilbage. Næste dag marcherede han ud med et detachement af byens fanatikere, og samme dag ankom han til Chanteleine.

Da bønderne så Karval, vidste de, at det ville blive en desperat kamp, og de vidste også, at de måtte sejre eller dø, men de blev overvundet efter et forgæves forsøg på at forsvare deres gode frue.

Grevinden af Chanteleine ventede i fortvivlelse på kampens udfald sammen med sin datter, fader Fermont og sine tjenere.

Hendes venten var snart ovre. Militsen erobrede slottet, og med Karval i spidsen stormede de ind i hendes værelser under råbet:

"Død over adelen! Død over de hvide! Død over oprørerne!"

Grevinden var fortvivlet og ville flygte, men nåede det ikke. Fanatikerne fandt hende i slottets kapel, hvor hun havde søgt tilflugt.

"Arrester denne kvinde og hendes datter – forbryderens hustru og datter!" råbte Karval, beruset af blod og glæde, "og også denne sortkjole," vedblev han og pegede på fader Fermont.

Marie var besvimet i armene på sin moder og blev slæbt bort.

"Og din mand, greven?" spurgte Karval hårdt.

Grevinden så stolt på ham uden at svare.

"Og Kernan?" råbte han.

Samme tavshed. Han blev rasende over, at de to mænd var undveget ham, og i sin vrede tilføjede han grevinden et

dødbringende slag; den ulykkelige kvinde kastede et sidste, kvalfuldt blik på sin datter og faldt om. Karval søgte overalt, men uden held.

"De er sammen med denne hær af forbrydere," udbrød han. "Godt! Jeg skal finde dem."

Så vendte han sig mod sine mænd:

"Tag denne pige," sagde han, "det er dog altid noget."

Den bevidstløse Marie blev anbragt sammen med præsten og de arresterede bønder; man bandt deres hænder; de blev gennet afsted som kvæg: de var fanger.

Den næste dag bragte Karval sine fanger til Guermeur.

"Og manden?" spurgte Guermeur med en latter.

"Væk! Men vær blot rolig," svarede Karval med et hæsligt smil, "jeg skal nok finde ham."

Marie Chanteleine og hendes ulykkelige fæller blev smidt hulter til bulter i byens fængsler; den unge pige kom ikke til sig selv, før hun var i cellen.

Men fængslerne blev efterhånden for små, så man måtte gøre en indsats for at tømme dem, og dødens instrument arbejdede utrætteligt på Quimpers hovedtorv. Man talte endog om at opstille den i retslokalet for at få det til at gå hurtigere.

Vi ved, hvordan det gik til med den revolutionære retfærdighed i disse tider, hvor mange formaliteter, der blev iagttaget og hvilken sikkerhed den anklagede havde.

Den stakkels unge pige havde intet godt i vente.

Dette var, hvad der var sket i de sidste to måneder, hvor greven af Chanteleine ikke havde hørt noget nyt om sin hustru og datter; og dette var de rystende scener, som slottet havde været vidne til.

Kernan forstod nu Karvals åbenlyse udtryk af tilfredsstillet hævnlyst, dengang han i kampens hede havde råbt de frygtelige ord:

"Vi venter jer på slottet Chanteleine ..."

Idet han gik, støttende sin herre, som var faldet helt sammen ved denne katastrofe, mumlede han:

"Karval, jeg skal være nådesløs! – nådesløs!"

Klokken var næsten otte, da greven og Kernan forlod slottet; hverken sult eller træthed kunne holde dem tilbage. De ilede over markerne, og idet han vendte sig om en sidste gang, så Kernan bag træerne sin herres slots murtinder.

Greven blev, næsten vanvittig af sorg, ledet på vej af sin trofaste tjener, der havde mod og klogskab nok for dem begge. For at undgå noget ubehageligt sammenstød, tog han en genvej og nåede snart landevejen mellem Concarneau og Quimper, i nærheden af landsbyen Kerolland.

Greven og Kernan var ikke mere end to og en halv mil fra Quimper, og med den fart, de havde på, ville de nå byen før klokken ti om morgenen.

"Hvor er hun? ... hvor er min datter? ..." mumlede greven i en tone, der ville have vakt medlidenhed i selv det mest forhærdede hjerte. "Død! Død! ... ligesom hendes stakkels moder!"

Hans sind var opfyldt af dystre drømmesyn; så forfærdelige, at han begyndte at løbe for at holde dem borte.

Kernan forlod ham ikke, han fulgte hans vanvittige spring, og tvang greven i skjul bag buskene, når en eller anden forbipasserende viste sig langt borte på vejen. Ethvert menneske kunne være farligt under disse omstændigheder, og i

den ophidsede tilstand, hvori greven befandt sig, ville han snart have forrådt sig.

Skønt Kernan led lige så meget som sin herre, gjorde han sig i modsætning til denne også tanker om, hvordan han kunne få hævn. Hans sorg var iblandet en vældig vrede, og han stillede sig spørgsmål, som han ikke var i stand til at besvare. Hvad ville greven i byen?

Hvis hans datter var fængslet, ville han så kunne skaffe sig hende tilbage? Den revolutionære retfærdighed slap aldrig sit bytte, og greven ville selv blive arresteret, hvis han foretog den mindste mistænkelige bevægelse.

Uden en bestemt idé, uden nogen forud lagt plan, fortsatte de to mænd, drevet af en uovervindelig kraft.

Som Kernan havde forudsagt, nåede de lidt før klokken ti udkanten af Quimper. Gaderne var næste øde, men man kunne høre en slags ildevarslende mumlen i det fjerne. Hele byen syntes at have samlet sig i byens midte. Kernan vandrede modigt gennem gaderne med sin herre, som stadig gentog lavmælt:

"Min datter! Mit barn!"

Faderen i ham led endnu mere end ægtemanden; der fandtes intet middel, der kunne lindre hans sorg.

Efter at have gået i henved ti minutter, kom herre og tjener til en af gaderne i nærheden af katedralen, hvor de pludselig befandt sig bag ved en vældig folkemængde.

Der var folk, der råbte og skreg; andre søgte ængstelige at nå deres hjem, hvor de lukkede døre og vinduer. Man hørte skrig af sorg iblandet forbandelser; så ansigter fyldt af rædsel side

om side med blodtørstige fjæs. Der lå noget skæbnesvangert i luften.

Snart hørte man gennem den almindelige støj ordene:

"Der kommer de! Der kommer de!"

Men hverken greven eller Kernan kunne se, hvad det var der ophidsede mængdens nysgerrighed. Så afløstes råbet af et andet:

"Ned med de Hvide! Ned med aristokraterne! Længe leve republikken!"

Det var tydeligt, at der foregik noget forfærdeligt på torvet i nærheden; rundt om gadehjørnet stirrede alle mod det samme punkt, og de fleste, må det bemærkes, viste umenneskelige lidenskaber, frembragt af det skuespil, hvori de søgte deres grusomme tilfredsstillelse.

Fra tid til anden kunne man høre en stærkere mumlen; der syntes at foregår noget ekstraordinært på pladsen, da ordene:

"Nej! Ingen nåde! Ingen nåde!" blev udråbt af de, der kunne se, og bredte sig gennem mængden til de sidste rækker af tilskuere.

Grevens ansigt var badet i kold sved.

"Hvad foregår der?" spurgte man rundt om ham.

Og uden at tænke, som ved et vildt instinkt, råbte de nu også:

"Ingen nåde! Ingen nåde!"

Kernan og greven søgte af alle kræfter at skabe sig en vej gennem mængden, men det var forgæves, og få minutter efter deres ankomst sluttede forestillingen tilsyneladende, for mængden begyndte at spredes; arme fægtede ophidset i luften, man vendte sig bort, og råbene døde gradvist hen.

Så kom byens udråbere frem og råbte navnene på ofrene.

"Henrettelserne den 6. Nivôse i Republikkens 2. år. Hvem vil have en liste over de dømte?"

Greven så på Kernan med et panisk blik.

"Hør! Hør!" vedblev udråberne: "præsten Fermont! ..."

Greven trykkede Kernans hånd så hårdt, at den var ved at brække.

"Frøken de Chanteleine!"

"Ak!" udbrød greven med et frygteligt skrig.

Men Kernan lagde hånden over hans mund og greb ham i armene, idet han besvimede; og før nogen vidner kunne nå at opfatte, hvad der skete, trak han sin herre ind i en sidegade.

Imens var nye navne blevet udråbt til mængden, og man skreg fra alle sider:

"Død over aristokraterne! Længe leve republikken!"

6. Herberget *Triangle-Égalitaire*

Kernan befandt sig i en frygtelig stilling; han måtte skaffe greven væk fra mængdens nysgerrige øjne, før han igen kom til sig selv, for de første ord, han ytrede, ville utvivlsomt forråde ham! Han ville højlydt kræve sin datter tilbage, og derved afsløre sig som greven af Chanteleine bag den bretonske bondedragt.

Idet de løb gennem gaderne, bemærkede Kernan en slags herberg eller kro, hvor han standsede, idet han bar sin herre derhen.

Herberget havde et skilt pyntet med alle den tids smukke ornamenter, såsom spyd og romerske fasces, og ordene:

Au Triangle-Égalitaire

HOS MUTIUS SCÉVOLA

Vi modtager rejsende såvel til fods som til hest

"Et røverherberg," sagde han til sig selv, "nuvel, der vil vi være mere sikre. Og jeg har intet valg."

Og han havde virkelig ikke andet valg, for han var kommet ind i byen uden noget borgerskabstegn.

Han gik altså ind i stuen, satte sin ubevægelige byrde på en stol og forlangte et værelse. Værten, Mutius Scévola i egen person, indfandt sig foran ham.

"Hvad ønsker du, borger?" spurgte han barsk.

"Et værelse."

"Kan du betale?"

"Ved Gud!" svarede Kernan, "jeg har ikke røvet chouaner for intet! Her har du på forskud!" tilføjede han og kastede nogle mønter på bordet.

"Rigtige mønter!" sagde kroværten, der var mere vant til papir end metal.

"Og den gode slags med Republikkens tegn."

"Udmærket! Vi skal betjene dig. Men hvad fejler din ven?"

"Det er min broder, hvis du forstår. Vi kom ad landevejen på vores gamle øg, og prøvede at nå herhen i tide ..."

"Til henrettelserne!" sagde kroværten og gned sig i hænderne.

"Ganske rigtigt," sagde Kernan uden at blinke, "vi faldt i grøften! Hesten var død på stedet, og han her har det ikke meget bedre. Men nok snak! Jeg har betalt! Hvor er mit værelse?"

"Godt! Godt! Vi skal betjene dig. Du behøver ikke at blive ubehagelig. Det er ikke min skyld, I kom for sent. Men siden I gik glip af henrettelsen af forbryderne, skal jeg fortælle dig omstændighederne."

"Var du der?"

"Naturligvis! Jeg stod to skridt fra borger Guermeur."

"En mand af rette støbning!" svarede Kernan uden så meget som at kende navnet.

"Det skal jeg love dig for!" svarede værten.

"Nå, men vi må videre, borger Scévola!"

Scévola fulgte Kernan, der havde taget sin byrde op igen, op på anden sal.

"Har du ellers brug for mig?" spurgte han, da de var kommet op.

"Hverken for dig eller nogen anden," svarede Kernan.

"Han er ikke særlig høflig, men han betaler!" mumlede Scévola, "det er dog en slags erstatning."

Nogle få øjeblikke senere, da Kernan var alene med sin bevidstløse herre, kunne han endelig give sine tårer frit løb; mens han græd, søgte han dog samtidig at få greven bragt til bevidsthed igen, han lagde et koldt omslag på den blege pande, og det lykkedes ham da også til sidst at få ham vækket. Han tog dog den forholdsregel at lægge hånden over hans mund for at standse de første udbrud af smerte.

"Ja, herre," sagde han, "græd blot! Men græd sagte, vi må ikke være for højrøstede her!"

"Min hustru! Min datter!" gentog greven hulkende, "er det sandt? Er det muligt? Døde! Myrdede! … Og jeg var der … og jeg kunne ikke! … Ak! Jeg vil finde deres morder …"

Greven kæmpede som en gal, og Kernan havde trods sin herkuliske styrke svært ved at holde ham og undertrykke hans skrig.

"Herre," sagde han, "De får os arresterede!"

"Det er lige meget!" gentog greven og kæmpede for komme løs.

"De vil blive guillotineret!"

"Glimrende! Glimrende!"

"Og også jeg!" sagde Kernan.

"Du! Du!" sagde greven og faldt på knæ.

Endnu et par minutters hulken gennemrystede hans bryst, men til sidst faldt han til ro, knælede ned på de nøgne fliser i

værelset, og bad for dem, som han elskede, men som ikke mere fandtes til.

Kernan knælede ned ved siden af ham og blandede sine tårer med hans. Efter en lang bøn rejste han sig og sagde til greven:

"Nu, herre, lad mig gå ud i byen; bliv her, bed og græd. Jeg skal få at vide, hvad der er sket."

"Kernan, du vil fortælle mig alt, hvad du finder ud af," sagde greven og greb sin tjeners hænder.

"Alt, det lover jeg Dem, herre ... Men De vil ikke forlade dette værelse imens?"

"Det lover jeg! Gå, Kernan, gå!"

Og greven skjulte ansigtet i sine hænder, med tårer dryppende ud mellem fingrene.

Kernan gik ned og fandt Scévola ved døren.

"Nå! ... og hvad med din ven?" spurgte den patriotiske vært.

"Han sover! Der er intet alvorligt i vejen! Men lad være med at forstyrre ham, hører du!"

"Vær blot rolig!"

"Nå," sagde Kernan, "jeg lytter."

"Ah! Du vil altså have mig til at fortælle det hele? Det tænkte jeg nok!" tilføjede han med et grin. "Du prøvede, men kunne ikke komme til ... der var for mange mennesker?"

"Netop!"

"Men kan du lytte uden at drikke, hvad, borger? Jeg kan ikke fortælle uden at fugte ganen!"

"Nå, så hent en flaske," sagde Kernan, "og også et brød. Jeg lytter, mens jeg får mig en bid."

"Det er en aftale," svarede Mutius Scévola.

Et øjeblik efter var to mænd bænket ved et bord, og borger Scévola gjorde vinen besked.

"Altså," sagde han efter at have tømt et glas vin. "I to måneder har fængslerne i byen været fulde. Mange af fangerne var flygtninge fra Vendée, det var tydeligt, at ikke kunne tage flere fanger af mangel på plads; det var altså nødvendigt at tømme dem hurtigt. Borger Guermeur er en god patriot, men han har ikke den samme fantasi som Carrier eller Lebon, og han vil gøre tingene forskriftsmæssigt."

Kernan knyttede næverne under bordet ved disse ord. Men han havde tilstrækkelig selvbeherskelse til ikke blot at lytte, men også svare:

"En god mand, Carrier!"

"Det er rigtigt! Med hans drukne-skibe! Men han har jo også en hel smuk flod til sin rådighed! Nå, men vi gjorde, hvad vi kunne i et par måneder, tog en landsby ad gangen; hvor vi havde været, havde de ingen grund til at klage, hele landet døde sammen! Til sidst gik det så godt, at det stort set lykkedes at tømme fængslerne. Men de blev hurtigt fyldt igen."

"Her til morgen," spurgte Kernan, "henrettede vi da ikke en frøken fra Chanteleine?"

"Joda, en dejlig tøs, min tro! Og præsten med hende, så han kunne vise hende vejen. Det var Karval, der sørgede for det."

"Aha, den berømmelige Karval?"

"Den selv samme! Det er en mand, der nok skal komme frem! Kender du ham?"

"Kender ham? Vi er som to fingre på samme hånd!" sagde Kernan roligt. "Er han her?"

"Nej, han forlod byen sidste uge på en runde. Men han havde ikke gjort det ordentlig færdigt! Da han var i Chanteleine, havde han håbet at arrestere greven, som han mistænkte. Men fuglen var fløjet!"

"Så?" spurgte Kernan.

"Så han har sluttet sig til Klébers hær med den tanke at få fat i sin mand, og det skulle ikke forbavse mig, hvis det også var lykkedes for ham under flugten fra Savenay."

"Det er muligt; vi gav de Hvide en ordentlig omgang der!" sagde Kernan. "Men sig mig, hvad med pigen?"

"Hvilken pige?"

"Hende fra i morges ... hvordan gik det med hende?"

"Puh! ... dårligt," sagde værten, idet han satte glasset til læberne, "der var ikke megen morskab ved hende; hun var bange for at dø."

"Altså," sagde Kernan, idet han opbød al sin selvbeherskelse, "hun er altså død?"

"Ja da! Hvis hun da ikke har en eller anden hemmelighed," lo værten. "Men jo, der var for resten en besynderlig hændelse under henrettelsen."

"Hvilket, borger Scévola?" spurgte Kernan, "det lyder meget interessant!"

"Ja," sagde uhyret, "men jeg ville hellere lade være med at fortælle dig om det."

"Hvorfor ikke?"

"Fordi det ikke er ærefuldt for Velfærdskomiteen."

"Hvordan? Komiteen!"

"Et af dens medlemmer var til stede."

"Og hvem var det?"

"Den dydige Couthon!"

"Det er ikke muligt?"

"Jo. Denne morgen arbejde maskinen sig stille og roligt gennem bønder, adelsmænd og præster, alle faldt de med republikansk lighed. Det var den lille Chanteleines tur, og der manglede kun to eller tre andre fanger, da der pludselig hørtes en lyd i mængden, og en ung mand med pjusket hår kom ridende ind i mængden på en hest, der faldt død om på stedet, og råbte:

'Nåde! Nåde for min søster!'

Han skar gennem mængden hen til borger Guermeur, som han overleverede et papir med Couthons underskrift, der benådede hans søster."

"Og så?"

"Så var det jo ikke muligt at gøre modstand! Og det, selv om denne unge mand var en tidligere aristokrat."

"Hvad var hans navn?"

"Chevalier de Trégolan, sagde man."

"Kender ham ikke," sagde Kernan.

"Han gik lige op til guillotinen; det havde en sær virkning på ham, for han løftede armene i fortvivlelse og var nær ved at besvime! Men han gjorde vel i ikke at spilde tiden, for hans søster var allerede på vej op ad trappen, besvimet i armene på bødlen.

'Min søster! Min søster!' udbrød han.

Og så var de nødt til at overlade hende til ham. Hvis hesten bare havde snublet en gang undervejs, havde det været forbi!"

"Så det var derfor, der var den larm i mængden?"

"Ja, de råbte:

'Nej, nej!'

Men Guermeur måtte bøje sig for den dydige Couthons underskrift. Ligemeget! Det er nu en plet på Velfærdskomiteens gode rygte!"

"Nå," sagde Kernan, "han var altså heldig, denne Trégolan … hvad skete der så?"

"Jo, han tog sin søster, og vi fortsatte med arbejdet …!"

"Nå! Skål på dit gode helbred, Scévola!" sagde Kernan.

"Og på dit, min ven!" svarede værten.

De drak begge.

"Og nu, hvad vil du nu gøre?" spurgte patrioten.

"Jeg vil se, om min ven stadig sover, og så gå en tur rundt i byen."

"Bliv dog her, det er ikke umagen værd."

"Det er intet besvær."

"Har du tænkt dig at blive her i nogen tid?"

"Jeg ville gerne se Karval og give ham hånden," sagde Kernan skødesløst.

"Men han kan være tilbage i Quimper, hvad dag det skal være."

"Hvis jeg kunne være sikker på det, ville jeg vente," sagde Kernan.

"For pokker! Jeg kan ikke sige mere."

"Under alle omstændigheder," sagde bretoneren, "skal jeg nok finde ham en af dagene."

"Godt!"

"Bor han her i huset?"

"Nej, han bor i biskoppens palæ sammen med borger Guermeur."

"Udmærket! Så vil jeg gå derhen."

Derpå forlod Kernan værten. Hans anstrengelser for at bevare sin selvbeherskelse havde udmattet ham så meget, at han næppe kunne gå op ad trappen.

"Ja, Karval!" gentog han for sig selv, "jeg skal nok finde dig!"

Det tonefald, hvori han udtalte disse ord, er umuligt at beskrive.

Da han endelig nåede tilbage til greven, som han fandt i dyb sorg, men resigneret. ville Kernan fortælle ham alt, hvad han havde fundet ud af, og efter at have sikret sig, at ingen kunne høre ham efter, at have undersøgt væggene nøje, fortalte han hviskende den triste historie, mens tårerne ikke ophørte at flyde ned over grevens forandrede ansigt.

Så erindrede Kernan ham om, hvad han burde gøre.

"Jeg har ingen hustru, ingen børn," svarede greven, "der er kun døden tilbage ... jeg vil dø for den hellige sag!"

"Ja," sagde Kernan, "vi vil gå til Anjou og slutte os til chouanerne der."

"Det vil vi."

"Endnu i dag."

"I morgen. I aften har jeg en sidste pligt at udføre her."

"Hvilket, herre?"

"Jeg vil i nat gå hen på kirkegården for at bede på den grav, hvor de har kastet liget af mit barn."

"Men ..." sagde Kernan.

"Jeg vil," svarede greven blidt.

"Vi vil bede sammen," sagde Kernan stilfærdigt.

Resten af dagen tilbragte de i tårer. De to stakkels mænd holdt hinanden i hånden, og blev kun forstyrret af deres

pinefulde tavshed ved at høre sang og glædesudbrud genlyde nede på gaden.

Greven sad ubevægelig, intet kunne adsprede ham. Kernan gik hen til vinduet, et frygteligt udråb var ved at undslippe ham, men han beherskede sig og fortalte ikke greven, hvad han netop havde set.

Det var Karval, med hele sin blodige flok, der vendte tilbage til Quimper, hæslig, dækket af blod, halvfuld, drivende foran sig gamle, sårede, kvinder og børn, fanger fra Vendée revet fra den flygtende store armé og bestemt for skafottet.

Han var til hest, og alle byens banditter fulgte ham i hælene og overvældede ham med deres højlydte hyldest.

Denne Karval var virkelig blevet en mand, man måtte regne med.

Da optoget var kommet forbi, vendte Kernan tilbage til greven og hviskede:

"De har ret, herre, det er ikke i dag, vi skal tage af sted!"

7. Kirkegården

Det blev aften. Vejret var forandret: det var begyndt at sne. Klokken otte rejste greven sig og sagde:

"Det er tid, lad os gå!"

Kernan svarede ikke, men åbnede døren og gik forrest. Han håbede at kunne forhindre, at de mødte Scévola, men da denne så dem gå ned, forlod han som ledet af et instinkt, der var særegent for hans stand, krostuen og spærrede udgangen for bretoneren.

"Hov!" sagde han, "går du?"

"Ja, min broder har det bedre!"

"Det er et dårligt tidspunkt at begive sig ud på! Kan han ikke vente til i morgen?"

"Nej!" sagde Kernan, som ikke vidste, hvad han ellers skulle sige.

"For resten," sagde Scévola, "ved du, at den dydige Karval er tilbage i Quimper?"

"Ja, netop," sagde Kernan, "vi er på vej hen til biskoppens palæ for at besøge ham."

Med disse ord gik han tilbage til greven, der lykkeligvis ikke have hørt det fatale navn.

"Ah! Du vil altså besøge ham?" sagde værten.

"Ja, og jeg kan forsikre Dem, at vort besøg ikke vil være ham til ulejlighed."

"Ha! Ha!" svarede Scévola med en grov latter, "I vil altså angive nogle præster og emigranter, hvad?"

"Måske!" sagde Kernan, idet han greb sin herre ved armen og trak ham hen mod døren.

"Nuvel, så held og lykke, borger!"

"Farvel!" sagde Kernan.

Og endelig gik de ud af kroen.

Byen syntes øde; en dyb stilhed herskede i de snedækkede gader.

Greven og hans kammerat gik tæt ind til husene, den førstnævnte lod sig føre afsted uden at lægge mærke til kulden. Siden sin beslutning om at bede ved sin datters grav havde han ikke sagt et ord og var fuldstændig opslugt af sin sorg. Kernan respekterede hans tavshed.

Efter omkring tyve minutters gang dukkede kirkegårdens mure frem af mørket. På denne tid var porten lukket, men det betød intet; Kernan havde ikke tænkt sig at benytte hovedporten og forstyrre graveren.

Han gik derfor rundt langs murene for at finde et passende sted at komme over. Greven fulgte ham med en passiv lydighed, som et barn eller en blind.

Efter lang tids søgen kom bretoneren til et sted, hvor muren var faldet sammen og så tilpas lav, at det var muligt at komme over. Kernan steg op på stenbunken, der blev holdt løseligt sammen af en blanding af sne og mudder, og rakte hånden ned til sin herre. De gik begge ind på kirkegården.

Den hvide snedækkede flade var et smerteligt skue. Nogle få gravsten og mange sorte trækors var dækket med vinterens hvide ligklæde; hele kirkegården var i sorg! Det fo'r ham i tankerne, at de stakkels døde måtte fryse dernede i den frosne

jord, især de mange, som den ufølsomme Kommune netop havde kastet i en fællesgrav.

Efter at greven og Kernan havde gået frem og tilbage af nogle øde stier, nåede de en grav, der netop var kastet løst til; ujævne omrids stak op af sneen hist og her. Gravernes spader og hakker lå der, klar til den næste dags arbejde.

Idet han nærmede sig, syntes Kernan at se en menneskelig skikkelse bøjet over graven. Den rejste sig pludselig og søgte at skjule sig bag en cypres' mørke løv. Først troede han, at han så syner.

"Jeg må tage fejl," sagde han, "skulle der være nogen her på denne tid? Det er ikke muligt!"

Men da han så nærmere til, kunne han stadig se skikkelsen bevæge sig under træerne, samtidig med at han bemærkede en række friske fodspor. Nogen søgte tydeligvis at flygte.

Var det en graver, der gjorde sin runde, en vagt, en gravrøver?

Kernan standsede greven med en hånd; han ventede nogle øjeblikke, og da skikkelsen ikke vendte tilbage, gik han hen til graven.

"Det er her, herre!" sagde han.

Greven knælede på den frosne jord, tog sin hue af og begyndte med blottet hoved at bede og græde; idet hans tårer faldt til jorden, smeltede sneen ved deres varme.

Kernan knælede ligeledes ned og bad, men vedblev samtidig at holde øje med omgivelserne.

Stakkels grev Chanteleine! Han ønskede, at hans hænder kunne fjerne den jord, der skjulte hans barn, en sidste gang se og sige farvel til hendes elskede træk, og måske give hendes

livløse legeme en mere værdig grav! Han begravede hænderne i sneen og hjerteskærende suk steg op fra hans bryst.

I et kvarter blev han liggende således, før Kernan turde afbryde hans smerte. Men han frygtede, at grevens hulken skulle fange en eller anden spions opmærksomhed.

Netop i dette øjeblik mente han at høre trin, og han vendte sig bekymret; han så tydeligt en menneskelig skikkelse forlade cypressens massive skygge og ile hen mod graven.

"Aha!" sagde Kernan til sig selv, "hvis det er en spion, kommer han til at betale prisen!"

Og med sin kniv i hånden fo'r han mod den fremmede, der ikke syntes at prøve at undgå ham. Tværtimod lod han til at være rede til møde sin angriber. Snart stod de to mænd få skridt overfor hinanden i forsvarsstilling.

"Hvad gør du her?" spurgte Kernan barsk.

Den fremmede, der var en ung mand på omkring tredive år og klædt som en bonde, svarede med skælvende stemme:

"Det samme, som De selv er kommet for!"

"At bede?"

"At bede!"

"Ah," sagde Kernan, "dine forældre?"

"Ja!" svarede den unge mand sørgmodigt.

Kernan så ham opmærksomt ind i ansigtet og opdagede, at han havde tårer i øjnene.

"Tilgiv mig," sagde han, "jeg troede, du var en spion. Kom med."

Og fulgt af den ukendte, vendte han tilbage til greven, der, forstyrret i sin andagt, søgte at rejse sig. Den unge mand gjorde tegn til ham om ikke at lade sig forstyrre.

"De ønsker at bede, min herre?" sagde greven. "Der er plads til os begge ved denne grav! Jeg er en fader, der græder for sit barn. De dræbte hende her til morgen, og kastede hende her!"

"Stakkels fader!" sagde den unge mand.

"Hvem er du?" spurgte Kernan.

"Chevalier de Trégolan," svarede den unge mand uden tøven.

"Chevalier de Trégolan!" udbrød Kernan.

Og han var straks på vagt; al hans tillid var borte, for navnet mindede ham om optrinnet samme morgen, og han forstod ikke, hvad denne unge mand kunne have at gøre på kirkegården.

"Ja!" svarede chevalieren.

"Man benådede din søster her til morgen, og hun er frelst?"

"Frelst!" sagde den unge mand og foldede hænderne.

"Og det er hende, du her for at græde over?"

"Chevalier," sagde greven, "du har været mere heldig end jeg! For jeg nåede end ikke frem i tide til at nå at se mit barn endnu engang!"

"Hvem er De?" spurgte den unge mand ivrigt.

Kernan fo'r hen mod greven for at forhindre ham i at afsløre hemmeligheden om hans navn, men han sagde alvorligt:

"Jeg er greven af Chanteleine!"

"De!" råbte den unge mand, "De er greven af Chanteleine?"

"Det er jeg, monsieur!"

"Min Gud! Min Gud!" sagde den fremmede, idet han knugede grevens hænder og stirrede ham ind i ansigtet.

"Nuvel?" spurgte Kernan utålmodigt.

"Kom, kom!" sagde den unge mand hurtigt, "der er ikke et øjeblik at spilde!"

"Vent!" sagde Kernan, "hvad er det, du vil? Hvor vil du føre min herre hen?"

"Men så kom dog!" råbte den unge mand, ikke uden en vis voldsomhed.

Kernan fo'r hen mod chevalieren, der havde grebet fat i grevens arme og søgte at trække ham med sig, da greven sagde:

"Kom, Kernan, kom! Dette er en mand med hjertet på rette sted!"

Kernan adlød og stillede sig ved den unge mands venstre side, klar til at slå til ved mindste tegn på forræderi, og de gik alle tre gennem hullet i kirkegårdsmuren og fulgte den videre. Chevalier de Trégolan sagde intet, men han holdt stadig fast i grevens arm.

De vendte tilbage til byen, og tog vejen ad de smalle gyder frem for at følge gaderne; de var ganske alene, men Kernan kastede alligevel opmærksomme blikke omkring sig.

Nattestilheden blev kun forstyrret én gang, da chevalieren og hans to følgesvende passerede biskoppens palæ, fra hvis stærkt oplyste vinduer der lød høje glædesudbrud. Man fejrede Karvals tilbagekomst med sang og dans, dommere og bødler i skøn forening, og Kernan mærkede en voldsom vrede stige op i sig.

Endelig standsede den unge mand ved et hus, der lå roligt og noget tilbagetrukkent yderst i forstaden.

"Her!" sagde han.

Og han gik hen for at banke på døren. Kernan standsede hans arm, idet han greb dørhammeren.

"Et øjeblik!" sagde han.

"Lad være, Kernan!" sagde greven.

"Nej, herre! I disse elendige tider er ethvert hus mistænkeligt! Vi må vide, hvor vi er på vej hen. Hvorfor har du ført os til dette hus?" vedblev han, henvendt til den unge mand.

"For at vise jer min søster!" svarede den unge mand med et trist smil.

Han bankede let på døren. Man hørte en frygtsom bevægelse af skridt i gangen indenfor. Chevalieren bankede atter på en bestemt måde, og sagde:

"Gud og kongen ..."

Døren blev åbnet; der stod en gammel kone, der syntes at blive noget ængstelig ved synet af den unge mand og hans to fremmede ledsagere.

"Det er venner," sagde han, "vær ikke bekymret!"

Døren blev hastigt lukket bag dem; et tændt vokslys lod Kernan ane et glimt af en trætrappe i gangen. Chevalieren gik op, fulgt af greven og den stadig årvågne bretoner.

Denne var dog blevet noget beroliget ved at høre følgende ordveksling mellem den gamle kone og den unge mand:

"Chevalier," havde hun sagt, "jeg var bekymret over, så længe De blev væk ...!"

"Og hun?" spurgte han

"Hun," svarede den gamle, "hun græder ynkeligt ..."

"Kom med, min herre!" sagde den unge mand.

For enden af trappen var der en dør, under hvilken man kunne se en lysstråle. Chevalieren åbnede den på vid gab og sagde:

"Grev de Chanteleine, dette er min søster!"

Før greven kom ind, havde Kernan kastet et hurtigt blik ind i værelset; han udstødte et skrig, men hvilket frygteligt

overraskelsens skrig!

Mademoiselle de Chanteleine, Marie, hans kusine, lå for hans øjne, liggende på en seng, men i live! I live!

"Mit barn!" råbte greven.

"Ak! min fader!" sagde pigen, idet hun rejste sig og kastede sig i hans arme.

Det var et ubeskriveligt, et vanvittigt øjeblik! Hvorledes beskrive faderens og datterens kærlige omfavnelse? Kernan stod grædende i et hjørne efter at have kysset Marie. Chevalier de Trégolan betragtede den rørende scene med foldede hænder.

Pludselig udstødte Marie et skrig; en frygtelig tanke fo'r gennem hende.

"Moder!" skreg hun.

Hun vidste ikke, at hendes moder var omkommet under erobringen af slottet.

Greven sagde intet, men pegede mod himlen. Hans datter faldt næsten bevidstløs om på sengen.

"Mit barn! Mit barn!" udbrød greven og fo'r hen til hende.

"Vær blot rolig, herre!" sagde Kernan, idet han løftede pigens hoved, "det er blot en krise, den vil snart passere!"

Og ganske rigtigt, efter nogle øjeblikke genvandt Marie bevidstheden og hun lod tårerne flyde frit. Til sidst holdt hendes gråd dog inde, og greven kunne spørge hende:

"Men ved hvilket mirakel er du undsluppet døden, mit barn?"

"Jeg ved det ikke, fader! Jeg var næsten død, blev slæbt op på skafottet! Jeg så intet, hørte intet, før jeg kom til mig selv her!"

"Tal, monsieur de Trégolan, tal!" sagde greven.

"Monsieur," svarede chevalieren, "min søster var kastet i fængsel i Quimper, og fortvivlet rejste jeg til Paris, hvor jeg efter

mange forespørgsler opnåede benådning for hende af Couthon, som engang var i min families tjeneste. Jeg vendte tilbage til Quimper med den underskrevne ordre, men trods mine anstrengelser kom jeg for sent ..."

"For sent?"

"Min stakkels søsters hoved," sagde chevalieren, "var netop rullet ned fra skafottet, mens jeg stod der ...!"

"Ak! Ak!" udbrød greven, idet han greb den unge mands hænder.

"Hvorfor faldt jeg ikke død om ...? Hvorfor råbte jeg ikke ...? Hvorfor bad jeg ikke om at få hende udleveret, hvis liv jeg havde i hænderne? ... Det ved jeg ikke, men Himlen indgav mig en tanke, som jeg takker den for. Alle disse ulykkelige ofre var blandet sammen, bødlerne kendte dem ikke! Så da mademoiselle de Chanteleine bevidstløs blev båret op på skarpretterens arm, tog jeg mig med en overmenneskelig indsats sammen, stod frem og sagde:

'Nåde! Nåde! Dette er min søster ...'

De måtte overlade hende til mig, og jeg bar hende her hen til denne gode kone. Derfor så De mig her i aften bede ved hendes grav, som ikke er mere."

Greven havde rejst sig.

"Min søn!" sagde han til chevalieren, og knælede ned foran ham.

Kernan faldt også på knæ og dækkede den unge mands fødder med sine tårer.

8. Flugten

Man kan forestille sig, hvilken nat greven gennemgik efter hans datters frelse. Han følte end mere stærkt tabet af grevinden, og foreholdt sin datter hendes stakkels moder, en helgen og martyr, men al denne smerte var iblandet en umådelig glæde, og de bønner om nåde, han opsendte til Himlen for sin døde hustru, var iblandet taksigelser for, at hans datter levede og bønner for hendes frelser.

Kernan sagde til den unge mand:

"Chevalier, De har i mig nu en hengiven hund, og end ikke mit blod vil kunne betale Dem for, hvad De her har udrettet!"

Stakkels unge mand! Al denne glæde måtte vær hård at bære, betalt som den var med hans søsters død.

Morgenen efter vendte Kernans sine tanker mod det mest påtrængende: de kunne ikke blive i dette hus uden at sætte den gamle kones liv i fare. Man besluttede derfor at forlade det, og Kernan måtte modstræbende opgive at få hævn over Karval. I dette øjeblik talte hans kusine Maries frelse mest.

De talte om, hvad der var bedst at gøre.

"Greve," sagde chevalier de Trégolan, "jeg vil bringe min søster i sikkerhed hos en fisker i landsbyen Douarnenez; vil De tage med mig og vente på bedre tider der, eller på en lejlighed til at forlade Frankrig?"

Greven så på Kernan.

"Lad os tage til Douarnenez," sagde han endelig, "udsigterne er gode, og kan vi ikke finde et skib, vil vi forsøge at holde os

skjult, så godt, at ingen får mistanke om vor tilstedeværelse."

"Jeg mener, vi må tage af sted allerede her til morgen," sagde chevalieren, "vi må ikke spilde et øjeblik; det er nødvendigt, at vi får bragt mademoiselle de Chanteleine i sikkerhed snarest muligt."

"Men i Douarnenez," spurgte greven, "vil vi leve der uden at vække mistanke?"

"Ja; en af min families gamle tjenere er fisker der, gamle Locmaillé; han vil modtage os med åbne arme, og vi kan bo i hans hus, indtil der byder sig en lejlighed til at forlade Frankrig."

"Lad os da tage af sted," sagde Kernan, "og det straks. Vi er kun fem mil fra Douarnenez, og vi vil kunne nå derhen allerede i aften."

Greven tilsluttede sig dette; han var ivrig efter at give sin datter den ro, det stakkels barn havde så stærkt brug for; men da han så, hvor svag hun var, frygtede han for, at hun ikke ville kunne udholde strabadserne undervejs. Scenen på skafottet vendte af og til tilbage til hende så tydeligt at hun var ved at besvime. Hun skælvede ved den mindste støj, hun vidste, at hendes bødler stadig var hende nær! Men hendes faders kærtegn, og Kernans, gav hende atter en smule styrke, og hun erklærede sig rede til at trodse alt for komme ud af denne by, der indeholdt så forfærdelige minder.

Det var nødvendigt at finde hende noget andet tøj.

De hentede den gamle kone, og greven udtrykte hende sin taknemmelighed. Den gode kone kunne give dem en bondedragt. De lod pigen alene i værelset med den velvillige værtinde, og hun tog dragten på. Ingen ville mistænke Marie de

Chanteleine nu, med røde uldsokker, slidte af hyppig vask, og en stribet ulden nederdel med forklæde om livet.

Marie de Chanteleine var en ung pige på sytten år; hun lignede greven meget, med de blå øjne, der nu var så røde af gråd, og den charmerende mund, der søgte at smile; hun havde lidt meget under sit fangenskab, men en iagttager ville dog stadig kunne ane hendes virkelige skønhed. Resterne af hendes blonde hår, der var skåret af af skarpretteren, var let at skjule under den bretonske hue efter lokal mode, forklædet dækkede hendes bryst og var fæstnet med store nåle, hendes hvide hænder blev gnedet ind med jord for at gøre deres farve mindre mistænkelig. Således klædt ville hun være uigenkendelig for alle, selv Karval, hendes værste fjende.

I løbet af en halv time var hun færdig og klar til at gå. Klokken syv lød uret på rådhuset; det var næppe dagslys, og de flygtende forlod ubemærket byen efter at have taget venlig afsked med den gamle kone.

De måtte først finde vejen til Audierne, som fører videre til Douarnenez. Kernan var vel bekendt med dette område; han førte dem ad små sideveje, hvor de, selv om det ville tage længere tid, ville være mere sikre. De kunne ikke gå særlig hurtigt; Marie kunne kun slæbe sig af sted, støttende sig så ved sin faders arm, så ved Kernans. Men man så tydeligt, hvilke anstrengelser det kostede hende at holde sig oprejst; hun inddrak den friske luft, som hun havde været berøvet under sit fangenskab, og den gjorde hende svimmel og beruset som en kraftig vin.

Efter to timers vandring var hun nødt til at stoppe op og bede om nogle øjeblikkes hvile. De flygtende standsede.

"Vi når ikke frem i dag," sagde Kernan.

"Nej," svarede den unge mand, "vi må søge asyl i et eller andet hus undervejs."

"Ethvert hus er mistænkeligt," sagde Kernan, "hvis det er absolut nødvendigt vil jeg foretrække at holde et par timers rast i en tykning langs vejen."

"Lad os fortsætte, mine venner," sagde Marie efter et kvarters tid, "jeg kan stadig gå; hvis det bliver mig helt umuligt skal jeg nok sige til."

Og de genoptog deres afbrudte gang. Det var holdt op at sne, men det var koldt; Kernan tog sit gedeskind af og lagde det over den unge piges skuldre.

Ved ellevetiden havde de rejsende endnu ikke tilbagelagt to mil, og havde ikke engang nået landsbyen Plonéis. Landet syntes øde; man så ikke engang en stråtækt hytte og jorden lå helt dækket under et stort hvidt tæppe. Marie kunne ikke gå et skridt længere. Kernan blev nødt til at bære hende, men det stakkels barn, som nu ikke mere blev holdt varm af at gå, lå iskold i hans arme. Chevalieren og greven tog deres jakker af og svøbte dem om hendes ben, som de bedst kunne.

Endelig langt om længe nåede de om aftenen efter at have taget landevejen landsbyen Kermingny. Der var stadig over en mil til Douarnenez, men kulden var tiltagende, og de var nødt til at standse. Marie var ved at besvime.

"Hun kan ikke mere," sagde Kernan, "hun behøver nogle timers hvile."

Greven sad i vejkanten og holdt sit barn i armene; han søgte forgæves at varme hende med sine kys.

"Hvad skal jeg gøre! Hvad skal jeg dog gøre!" sagde Kernan. "Jeg kan ikke bede om gæstfrihed hos folk, der måske vil forråde os."

"Hvad!" råbte greven fortvivlet, "er der da ikke en sjæl i dette land, der vil vise os nåde og modtage os?"

"Ak nej!" svarede chevalieren. "At tale med en bonde vil være den visse død! De Blås soldater behandler dem, der giver asyl til flygtninge, på den mest forfærdelige måde; de skærer deres øren af eller sender dem til skafottet ved den mindste mistanke."

"Monsieur de Trégolan har ret," sagde Kernan, "vi vil ikke kun sætte vore egne liv på spil, hvilket kun er en lille ting, men også dette barns!"

"Kernan," sagde greven, "jeg ved blot en ting, min datter kan ikke tilbringe natten udendørs! Hun vil dø af kulde."

"Godt!" sagde chevalieren, "jeg vil gå til landsbyen og se, om rædselsregimet måske ikke skulle have dræbt enhver form for gæstfrihed blandt Bretagnes bønder."

"Gå, monsieur de Trégolan! Gå!" sagde greven og slog hænderne sammen, "og red atter en gang min datters liv!"

Chevalieren ilede mod landsbyen. Natten var ved at falde på, og efter et kvarters tid nåede den unge mand de første huse; de var alle lukkede og stille, døre og vinduer var så tæt tillukkede, at ikke det mindste lys slap ud.

"Man gemmer sig her ligesom alle andre steder," sagde den unge mand til sig selv.

Han bankede på flere døre, han kaldte, men fik intet svar. Men han så af nogle røgsnipper der slap ud fra skyggerne, at

disse huse måtte være beboede. Han bankede på, han råbte. Der kom intet svar.

Chevalieren mistede imidlertid ikke modet. Hele tiden den døende pige i tankerne gik han fra hus til hus, bankede på alle døre. Overalt kun stilhed! Han indså, at ingen af beboerne i denne landsby ville åbne døren, utvivlsomt vante til at frygte besøg af de Blå. Rædslen gjorde dem hårde og grusomme.

Efter dette mislykkede forsøg stod kun tilbage for ham atter at slutte sig til sine kammerater, og han vendte derfor fortvivlet tilbage. Han fandt hurtigt greven og Marie på samme sted, hvor han havde forladt dem: faderen, der sad på grøftekanten, forsøgte stadig at varme sin datter i armene. Men trods sin omsorg mærkede han, at hun blev stadige koldere. Netop idet den unge mand kom, så greven på Marie, ængstelig over den unge piges ubevægelighed, og fandt hende bevidstløs.

"Min Gud! Min Gud!" råbte han.

"Denne landsby er som en kirkegård!" sagde chevalieren.

"Nuvel," sagde Kernan, "lad os tage den anden vej gennem Nevet-skoven; vi må tilbringe natten i ly af et eller andet egetræ, og tænde et bål med noget dødt træ."

"Vi har ikke andre muligheder," sagde den unge mand, "afsted!"

Kernan fortalte greven sin plan, tog pigen i sine arme og fulgt af sine to kammerater krydsede han vejen til Audierne; få minutter efter gik han ind i krattet, og de tørre grene knagede under hans fødder. Henry gik foran for at bane vejen.

De måtte trænge langt ind i skoven for at undgå at vække opmærksomhed. Efter et kvarters gang opdagede Henry et stort hult egetræ, som kunne give ly for den unge pige. Kernan

lagde hende forsigtigt ned, og tændte ved hjælp af sit fyrtøj et bål, der snart luede op med en klar og livlig flamme.

Ved denne velgørende varme kom Marie snart til bevidsthed; lige straks følte hun en dyb frygt, men da hun så sig omgivet af dem, hun elskede, smilede hun svagt og faldt snart i søvn.

Hele natten vågede greven, Kernan og den unge mand ved siden af hende; hun var godt dækket og beskyttet, og hvilede roligt.

Kernan holdt sit bål ved lige med døde grene; hans fæller sad på hug eller lå ved siden af og holdt sig varme, som de bedst kunne og hvad angik søvn, var det udelukket. Hverken greven eller chevalieren kunne sove under disse omstændigheder; de talte sammen det meste af natten.

Chevalieren fortalte greven af Chanteleine sin families historie, også en smertelig historie. Familien Trégolan, fra Saint-Pol-de-Léon, var næsten alle omkommet i de blodige kampe, som byen var skueplads for i marts 1793. Monsieur de Trégolans fader var faldet for kuglerne fra general Canclaux' kanoner, der forsøgte at genopføre broen ved Kerguiduff, på vejen til Lesneven, som var ødelagt af oprørerne. Den unge mand havde forgæves søgt døden ved sin faders side, men republikanernes kugler ville ikke ramme ham, og da han kom tilbage til Saint-Pol-de-Léon, fandt han sit hjem i flammer og sin søster fængslet i Quimper. Da han udtalte sin søsters navn, kunne Henry ikke holde tårerne tilbage, og greven lagde armene om ham.

Derpå fortalte han om sine egne ulykker, om plyndringen af slottet og grevindens død. Disse fortællinger skabte et fælles

bånd af elendighed, og de kunne blande deres tårer over, hvad Republikken havde gjort for dem.

Natten gik. Kernan holdt omhyggeligt vagt og tog af og til en runde i de nærliggende buskadser. Men heldigvis blev det snart dag, og flygtningene kunne forlade deres ly.

De få timers hvile og søvn havde givet pigen nye kræfter, og hun følte sig stærk nok til at gå videre; hun støttede sig til sin faders arm, og de var atter på vej klokken otte om morgenen.

Klokken ni kunne Kernan, der ledte vejen. forlade landevejen til Audierne ved landsbyen Plouaré; en halv time senere ankom det lille selskab til landsbyen Douarnenez, og chevalieren førte dem lige til den gamle fiskers hjem.

9. Douarnenez

Douarnenez bestod i dette republikkens 2. år ikke engang af et dusin fiskerfamilier; denne samling huse, bygget af granitsten, afgav et malerisk skue for den, der kom fra søen.

Landsbyen, der længe var skjult af kystens bugtninger, dukkede pludselig frem, domineret af det enlige tårn på en kirke, der stod på toppen af en bakke.

Byen ligger helt inde i bunden af bugten og bader sine fødder i bølgerne ved højvande; husenes tage var dækket med store sten for at kunne modstå den kraftige nordvestenvind.

Bretagnes kyst er mellem Concarneau og Brest én lang række af bugter i alle størrelser.

De vigtigste er dem er dem ved Brest og Douarnenez, med en kystlinje op imod 25 mil; bugterne ved Audierne, Trépassès, Camaret og Dinan er egentlig blot indskæringer i kystlinjen. Blandt dem alle er Douarnenez-bugten den farligste, og mangt et skibsforlis har givet den et dårligt ry.

Dens sydlige del udgøres af en næsten lige stribe land, en slags omvendt pyramide af otte mils længde, der falder ud i havet ved Pointe du Raz.

Ved grunden er den omkring fire mile bred ved Douarnenez; der ligger sognene Poullan, Benzec, Cleden, Audierne, Pont-Croix, Plogoff samt flere spredte landsbyer.

Den nordlige del af bugten udgøres af en stor krumning af kysten, der afsluttes liges så brat ved Cap de la Chèvre. Her

findes de storslåede Morgat-huler. Over dem kan man ane Aray-bjergenes tågeslørede omrids.

Bugten, der ikke er tilstrækkelig lukket, ligger direkte udsat for alle havets storme.

Derfor er søen da også altid i oprør her, og de fiskere, der vover sig ud i deres både, kommer ofte i fare, og må ligge ud for den lille sikre havn i dagevis uden at være i stand til at lande.

Landsbyen ligger ved udmundingen af en lille flod, der er tør ved lavvande. Det er her, fiskerbådene søger tilflugt i dårligt vejr, idet den mole, der nu om stunder dækker den lille havn, dengang ikke fandtes, og husene langs kysten blev pisket af bølgerne.

Den yderste del af den lille flod lige ved landsbyen, kaldes Guet.

Det var på dette sted, den gamle Locmaillés hus lå. Gennem dets sidevinduer kunne man overskue hele bugten fra Cap de la Chèvre til Douarnenez. Det lille hus var næppe til at skelne fra de omkringliggende klipper; det var ikke særlig smukt, men stærkt og sikkert.

Det bestod af en stue med et stort ildsted, om hvilket der hang net og fiskerredskaber til tørre, og tre værelser oven på, hvorfra man kunne se fiskerens båd enten på land eller flydende i floden, alt efter tidevandets luner.

Det var beboet af gamle Locmaillé, tres år, en af familien Trégolans hengivne tjenere: en anden Kernan, omend uden dennes opdragelse og dannelse.

Greven af Chanteleine og hans datter blev modtaget her af Locmaillé; han lod dem forstå, at de skulle lade som de var hjemme, og idet de gik ind, kunne de ikke tilbageholde et suk af

tilfredshed; denne ydmyge hytte viste sig for dem som et sted, hvor de ville være i sikkerhed, ja ligefrem et asyl.

Selv om huset var lille, lykkedes det Henry få afsat et værelse til den unge pige, et andet til greven og endog et lille aflukke til sig selv. Som det var sædvane på disse kanter, stod de tre værelser ikke i forbindelse med stueetagen, men blev nået ad en stentrappe på ydersiden af huset.

Det store værelse passede perfekt til gamle Locmaillé og Kernan, der besluttede sig for at blive fisker, indtil noget bedre viste sig.

Det tog dem ikke lang tid at indrette sig; snart knitrede en lystig brændeild i Maries værelse, og en halv time efter deres ankomst til Douarnenez var hun virkelig hjemme der. For første gang havde fader og datter mulighed for at være alene, og de trak sig tilbage. De andre respekterede deres ønske om ensomhed.

Imens hjalp Kernan Locmaillé med at tilberede en let frokost med frisk fisk og et par æg. Da greven og hans datter kom ned, slog de landflygtige sig ned i stuen; de spiste af skåle med bestik af sort træ, på et bord uden dug, men de var i det mindste i sikkerhed i fiskerens hus.

"Mine venner," sagde chevalieren, "Himlen har beskyttet os ved at føre os hertil, men den hjælper kun den, som hjælper sig selv. Lad os altså tale om vore fremtidsplaner!"

"Mit kære barn," svarede greven, "vi forlader os på dig; min datter og jeg lægger vore liv i dine hænder!"

"Greve!" sagde chevalieren, "jeg tror, Deres lidelsers dage er forbi, og har fortrøstning til fremtiden."

"Også jeg," sagde Kernan. "De er en udmærket ung mand, monsieur Henry, og vi fem må se at klare os igennem sammen. Men sig mig, vil vor ankomst hertil ikke forekomme nogen usædvanlig?"

"Nej! Locmaillé har fortalt enhver, der gad høre på ham, at han forventede sin familie her til Douarnenez."

"Udmærket," sagde Kernan, "men hvordan forklarer vi så denne bemærkelsesværdige familieforøgelse?"

"Grev de Chanteleine er min onkel, og frøken Marie min kusine."

"Din søster, monsieur Henry," sagde den unge pige, "din søster! Er jeg ikke den nærmeste til at erstatte dig den ædle pige, som ikke mere er til?"

"Mademoiselle!" udbrød Henry i et tonefald, der røbede de dybeste følelser.

"Det går an! Det går an!" sagde Kernan, "jeg vil være Locmaillés fætter, hvis han ikke har noget imod det."

"Det er mig en ære," sagde den gamle fisker.

"Nuvel! Familien er altså fuldstændig, en fiskerfamilie. Det er ikke første gang, min herre og jeg laver den slags arbejde, vi var ikke så ringe til det i vor ungdom, og jeg håber, vi ikke har mistet grebet."

"Javel," sagde chevalieren, "i morgen vil vi altså runde Douarnenez-bugten. Er båden klar, Locmaillé?"

"Alt er rede," svarede den gamle.

"Mine venner," sagde greven, "hvis vi skal leve her, hvis vi skal udstå revolutionens tummel, hvis vi ikke kan flygte længere bort for vore fjender, så er jeg helt enig i disse forholdsregler;

men skal vi da helt opgive håbet om at komme bort til et andet land?"

"Greve," svarede Henry, "hvis det var muligt, ville jeg selv have foreslået det for længst, men jeg har selv ønsket at flygte til England uden at finde midler til det. Jeg kan love, at hvis muligheden opstår, skal vi ikke undlade at udnytte den, og måske kan vi for den rette pris i guld, få bragt det i stand."

"Jeg har desværre kun få midler tilbage."

"Og jeg må leve af min båd og mine hænders arbejde."

"Godt! Godt!" sagde Kernan, "vi vil se på det senere. Men nu, min herre, selv om du var ti gange rigere og havde en god båd til rådighed, ville jeg ikke tilråde at gå om bord. Vi er i den værste vintermåned, og søen er frygtelig hård, så snart man kommer udenfor bugten. Stormen vil drive os tilbage mod kysten, hvor vi vil være i alvorlig fare, og min kusine Marie bør ikke udsættes for dette. I godt vejr, og hvis Gud ikke i mellemtiden fået medlidenhed med Frankrig, må vi se, hvad der er at gøre, men i øjeblikket har vi intet andet at gøre end at tage ud at fiske, fordi vi jo er fiskere, og for resten leve fredeligt her."

"Vel talt, Kernan," sagde chevalieren.

"Vel talt, min gode Kernan," svarede greven, "lad os resignere og lade være at bede om det umulige, men være tilfredse med, hvad Himlen tilskikker os."

"Mine venner," sagde den unge pige nu, "min onkel Kernan har talt, og vi bør lytte, for det er gode råd. Han ved, at jeg ikke ville vige tilbage fra farerne på havet, men da det lader til, at det er umuligt at komme over, må vi være tilfredse med, at vi er

kommet i havn. Vi er ikke rige, godt! vi vil arbejde, og jeg for min del ønsker også at yde mit ringe bidrag til fællesskabet."

"Oh, mademoiselle," sagde den unge mand livligt, "vort arbejde er hårdt, og De er ikke opdraget som vore fiskeres kvinder og døtre; vi kan ikke udsætte dig for sådanne prøvelser. Desuden vil vi nok kunne tjene til dit daglige brød."

"Hvorfor skulle De, monsieur Henry," sagde den unge pige, "hvis jeg kan finde et arbejde, som ikke overstiger mine kræfter, vil det være en glæde og en trøst for mig. Jeg kan måske sy eller stryge?"

"Det er rigtigt," udbrød Kernan, "min kusine Marie arbejder som en eventyrfe; jeg har set hende brodere et altertæppe til kirken i La Palud, som selv St. Anne ville være stolt af!"

"Ak, kære onkel Kernan!" svarede Marie trist, "her er det ikke et spørgsmål om et alter eller noget kirkepynt! Men der er andre ting, som er mere ydmyge, men også mere lukrative ...!"

"Jeg kan ikke se, hvad det skulle være," afbrød Henry, som ikke ønskede at se den unge pige henvist til noget manuelt arbejde, "jeg kan forsikre Dem, at De ikke kan finde noget at gøre her omkring."

"Hvis hun da ikke kan sy de kraftige bluser, fiskerne bruger, eller til de Blå i Quimper," sagde Locmaillé.

"Oh!"

"Det gør jeg gerne," udbrød Marie.

"Mademoiselle!" sagde chevalieren.

"Og hvorfor ikke?" sagde Kernan, "jeg forsikrer Dem, at min kusine vil klare sig udmærket!"

"Ja," sagde den unge mand, "men til fem soles stykket!"

"Det er godt, fem soles stykket," sagde Kernan, "altså, min kusine Marie, du skal blive sypige!"

"Det var den forretning, som frøknerne de Sapinaud og la Lézadière drev efter deres flugt fra Mans," sagde den unge pige, "og jeg kan vel gøre det samme."

"Det er en aftale. Locmaillé vil finde arbejde til dig."

"Udmærket."

"Og nu, Marie, min herre greve, må De hvile Dem resten af dagen. Jeg vil se på båden sammen med monsieur Henry, og i morgen vil vi stå til søs."

Derpå gik Kernan og Henry ud, Locmaillé gik en tur rundt i landsbyen, og den unge pige blev hos sin fader, hvor hun begyndte at sætte den lille husholdning i stand.

Chevalieren og Kernan nåede spidsen af Guet, hvor de fandt båden i perfekt stand; den havde to røde sejl, og var bygget til at modstå havet i dårligt vejrlig.

Et par fiskere, der var ved at bøde deres garn, kom hen til dem for at snakke og fordrive tiden, og Kernan besvarede deres spørgsmål på ægte sømandsvis; til sidst tilkendegav han som sin mening om en lille sort sky, at den ikke varslede godt, og tog sine forholdsregler, som en kyndig sømand. Og den næste dag stod han virkelig til søs sammen med chevalieren, som han nu følte et stort venskab for.

Og der bankede virkelig et godt og venligt hjerte i denne unge mand; han havde modigt udstået den frygtelige situation, revolutionen havde sat folk i hans stilling og alder i; skønt han kun var 25 år, modnedes han af denne atmosfære, der brændte Frankrig. Han havde mistet alt, stod uden familie, alene, og det var derfor kun naturligt, at Henry de Trégolan kastede al sin

kærlighed og hengivenhed på greven og hans datter. Kernan havde bemærket det, og han forudså visse arrangementer ude i fremtiden, som slet ikke mishagede ham, snarere tværtimod.

Med et overmenneskeligt mod havde den unge Trégolan frelst den unge pige; og ved at se det mod, han viste under sit arbejde som fisker, anerkendte Kernan ham som en dygtig, klog og resolut natur. Han var en mand i enhver forstand af ordet, og altså en solid støtte, som man ikke burde foragte i denne tid med alle dens sociale omvæltninger.

Når Kernan holdt af nogen, så holdt han virkelig af dem, og han udtalte flere gange til greven sin gode opfattelse om Henry, og han ventede ikke på at Marie var uden for hørevidde.

Nogle dage efter sin ankomst til Douarnenez, ville greven hjælpe sine kammerater med deres hårde arbejde. Han gik ud med dem på båden, stadig noget trist, men fiskeriet bragte ham en velkommen afledning for sine tanker. Somme tider var dagene gode, men de fem af otte dage forhindrede det hårde vejr bådene i at gå ud.

Fiskene blev solgt lokalt til indkøbere, der sendte dem videre til Quimper eller Brest; nogle af dem brugte de selv i den daglige husholdning. Alt i alt gav fiskeriet og de få soles, som den unge pige tjente, nok til at holde liv i den lille verden, som var næsten lykkelig i al sin nød.

Kernan ville ikke have, at man skulle røre grevens penge; omstændighederne kunne blive meget alvorlige, og det var nødvendigt at holde hus med dem, for det tilfælde det blev nødvendigt eller muligt at forlade landet.

For sit eget vedkommende ville han flygte fra Bretagne, hvis nødvendigheden opstod; han ville ikke forlade sin herre. Men

han ville ganske sikkert komme tilbage for få den hævn, der lå ham på hjerte. Men han talte aldrig om det, endsige hentydede til Karval.

Fiskeriet blev altid udført efter en plan, så den unge pige aldrig var ladt alene. Enten hendes fader eller gamle Locmaillé var altid i nærheden.

At der var kommet nye mennesker til egnen havde ikke overrasket nogen; og ingen bekymrede sig om deres tilstedeværelse. De var accepteret som Locmaillés familie, og da de var meget hjælpsomme, syntes man efterhånden godt om dem. Man havde ikke meget samkvem med verden udenfor, og larmen fra revolutionen døde hen på tærsklen til deres hytte.

Den første januar 1794 gik Henry hen til den unge pige, der sad sammen med sin fader og Kernan, og gav hende en lille ring som nytårsgave.

"Tag mod den, mademoiselle," sagde han med skælvende stemme, "det er min søsters ring."

"O, monsieur Henry!" mumlede Marie.

Hun standsede, så på sin fader og Kernan, kastede sig grædende i deres arme. Derpå vendte hun sig atter mod chevalieren.

"Henry," sagde hun og rakte ham frygtsomt sin kind, "jeg har ingen anden gave at give dig."

Den unge mand berørte med sin læber blidt den unge piges kind, og følte samtidig sit hjerte slå så voldsomt, at det var ved at sprænge hans bryst.

Kernan smilede, og i grevens tanker blandede navnene Henry de Trégolan og Marie de Chanteleine sig ufrivilligt sammen.

10. Øen Tristan

Januar gik fredeligt til ende og Locmaillés gæster genvandt lidt efter lidt troen på fremtiden. Trégolan følte sig stadig mere tiltrukket af den unge pige; men Marie stod i gæld til ham, og han gjorde alt for at skjule sin kærlighed, noget som andre, mindre taktfulde mænd måske ikke ville have gjort. Ingen andre end Kernan, der havde et skarpt syn, så det, og tænkte ved sig selv: "Dette vil ske, og intet lykkeligere kunne ske."

Douarnenez var en stille landsby, og denne ro blev kun forstyrret én gang, nemlig ved følgende omstændigheder:

På den anden side af floden, over for Locmaillés hus, en fjerdingvej borte, lå en ø tæt på kysten; egentlig var det bare en stor, tilgroet sten, hvorpå der om natten brændte en ild for at vise indsejlingen til havneløbet. Øen blev kaldt Tristan, og den svarede til sit navn; Kernan havde bemærket, at fiskerne var betaget af rædsel og undgik at nærme sig til den. Mange af dem rystede ligefrem den knyttede næve i retning af den, mens andre korsede sig og deres hustruer truede de uartige børn med "den forbandede ø".

Man skulle nærmest tro, der lå en St. Jørgens-anstalt eller et lazaret derude. Det var et hjemsøgt sted, og man var bange for det.

Fiskerne sagde en gang imellem:

"Vinden står ind over Tristan, havet er oprørt, og der vil være dem af os, som ikke kommer hjem."

Denne frygt var egentlig uberettiget, men stedet blev anset for farligt g uheldsvangert. Og dog var den beboet: fra tid til anden kunne man se nogen vandre rundt på klipperne, en mand klædt i sort, og folkene fra Douarnenez pegede ad ham og råbte:

"Der er han! Der er han!"

Og disse udråb endte ofte med trusler og forbandelser.

"Død over ham! Død!" gentog fiskerne vredt.

Manden i sort boede i en faldefærdig hytte på øens højeste sted.

Dette gentog sig flere gange; Kernan bemærkede det overfor greven, og de spurgte Locmaillé, hvad det var.

"Ah!" sagde denne, "I har set ham?"

"Ja!" svarede greven, "kan du sige mig, min ven, hvem er denne ulykkelige, der synes at være nægtet menneskeligt selskab?"

"Ham? Han er forbandet!" svarede fiskeren med en truende mine.

"Hvilken forbandelse?" spurgte Kernan.

"Yvenat, den frafaldne præst."

"Hvilken Yvenat? Hvordan frafalden?"

"Det er bedst ikke at tale højt om," svarede den gamle.

De kunne ikke få mere ud af den stædige gamle, men en aften tidligt i februar kom emnet atter på bane ved en bemærkning fra Locmaillé selv. Hele den lille verden havde samlet sig foran en vældig ild i kaminen i stueetagen. Vejret var forfærdeligt, vinden hylede udenfor, man kunne høre hængslerne i døren og skodderne give sig ynkeligt; den slog også ned i den brede skorsten og drev ild og røg ind i stuen.

Alle sad i dybe tanker og lyttede til den brølende storm derude, da Locmaillé pludselig sagde, som om han talte med sig selv:

"En god tid og en god nat for den frafaldne! Man kunne næppe finde en smukkere!"

"Åh, du tænker på denne Yvenat?" sagde Henry.

"Den forbandede! ja! men snart vil vi i det mindste aldrig se ham igen, selv om vi måske stadig taler om ham.!"

"Hvad mener du?"

"Jeg ved, hvad jeg ved."

Og den gamle henfaldt igen i sine tanker, mens han tilsyneladende lyttede efter en eller anden lyd, han ventede på.

"Henry," sagde greven, "du lader til at kende historien om denne ulykkelige; fortæl os, hvem er denne Yvenat og hvorfor er han forbandet?"

"Ja, monsieur Henry," sagde den unge pige, "jeg har hørt om ham. jeg har endog set den ulykkelige på øen Tristan, men jeg har ikke kunnet få mere at vide."

"Mademoiselle," svarede Trégolan, "denne Yvenat er en edsvoren præst, en frafalden, som de kalder det her, og da byen Quimper nu engang har indsat ham som præst her, er hans eneste måde at undgå sine sognebørns vrede på, at søge tilflugt ude på øen der!"

"Ah," udbrød greven, "en edsvoren, en af disse præster, der har underkastet sig den verdslige forfatning!"

"Som De siger, monsieur," svarede Trégolan, "så snart soldaterne, der havde indsat ham, var forsvundet, kan De jo se, hvad det skete med den ulykkelige. Han måtte flygte på en båd og søge tilflugt på denne ø, hvor han lever af muslinger."

"Og hvorfor flygter han ikke?" spurgte Kernan.

"Der kommer ikke en båd i nærheden af øen, og den ulykkelige må til sidst bukke under."

"Det vil ikke vare længe," mumlede Locmaillé.

"Stakkels mand!" sagde greven med et dybt suk, "det er altså alt, hvad han fik ud af at underkaste sig den verdslige øvrighed! Han forstod ikke den sublime rolle, en præst må spille i disse tider med al deres uro og rædsler!"

"Ja," sagde Trégolan, "det er en ædel mission!"

"Naturligvis," sagde greven entusiastisk, "endog smukkere end Vendées og Bretagnes, der tog til våbnene for at forsvare den hellige sag! Jeg så disse Himlens sendebud! Jeg så dem velsigne og absolvere en hel hær, der knælede før kampen! Jeg så dem holde messe på en bar knold foran et enkelt trækors, med messekar af ler og messehageler af groft lærred, jeg så dem kaste sig ind i kampen med krucifikset i hånden, hjælpe, trøste, skrifte, selv med fare for at blive ramt af Republikkens kanoner, og dér syntes de mig mere misundelsesværdige end nogensinde, med al den pragt, der udfoldes i kirkerne ved de religiøse ceremonier."

Mens greven talte, syntes han oplivet af martyrernes hellige ild, og hans øjne lyste af katolsk iver; man mærkede i ham en urokkelig overbevisning, der ville have gjort ham til en stor troens forkynder.

"Ja," sagde han, "i disse frygtelige tider – havde jeg ikke været ægtemand og fader … ville jeg have været præst!"

Alle så på greven. Han ligefrem strålede.

På dette tidspunkt hørte man en dump lyd gennem stormen. Menneskelige trusselsråb blandede sig med elementernes

rasen. Det var endnu kun en utydelig lyd, men Locmaillé vidste åbenbart, hvad der var i vente; han rejste sig og sagde:

"Godt! De er her! De er her!"

"Hvad sker der?" spurgte Kernan.

Han gik hen til døren; han åbnede den lidt på klem, men vinden greb så kraftigt fat i den, at den kraftige bretoner måtte bruge al sin kraft for at lukke den igen.

Men selv på dette korte øjeblik nåede han at opdage en række fakler, der flakkede i den stærke vind. Frygtelige skrig trængte gennem natten, når stormstødene lagde sig et kort øjeblik. Der foregik et eller andet skummelt derude.

Tidligere, før revolutionen, havde præsterne været meget agtede over hele Bretagne; de var her ikke medvirkende til de udskejelser og magtmisbrug, der fandt sted i andre provinser. I dette hjørne af Frankrig var de gode, ydmyge, hjælpsomme og kom fra de bedste lag i befolkningen. Der var mange af dem, men ingen klagede over det. Der var op til fem præster for hvert sogn, ja af og til helt op til tolv, eller i alt mere end femten hundrede i hele Finistère. Præsterne, eller som man kaldte dem i Bretagne, rektorerne, nød en betydelig magt, men brugte den med omtanke; de registrerede forskellige officielle handlinger såsom ægteskabskontrakter og testamenter, var næsten umulige at flytte fra deres embeder og havde under sig mange unge præster, som levede blandt bønderne, underviste dem i deres religiøse pligter og lærte dem salmer.

Da den nye forfatning blev vedtaget, og præsterne skulle underkaste sig de civile myndigheder, ventede man, at alle Frankrigs præster skulle aflægge ed. Men præsteskabet blev i stedet opdelt i dem, der tog eden og dem, der ikke gjorde det.

De fleste nægtede at underkaste sig, og måtte vælge mellem fængsel eller eksil. En sum på to og tredive livres blev udsat til dem, der indbragte modvillige præster til de lokale autoriteter, og endelig, den 26. august 1792, vedtog man en lov om massedeportering.

En tid var de genstridige præster i stand til at unddrage sig forfølgelse og deres fjenders angivelser, men hadet trættes aldrig, og snart var de alle blevet fanget, deporteret og slået ihjel, og hele departementer var blevet berøvet deres gamle venner.

Således skete det også i Bretagne, hvor gejstligheden blev voldsomt forfulgt. Præsterne var snart forsvundet, og religionens trøst blev forholdt befolkningen.

Derefter indførte kommunerne de edsvorne præster, men menighederne nægtede at anerkende dem. Der opstod kamp flere steder, bønderne jagtede præsterne, og flere tilfangetagne mødte et blodigt endeligt.

I Douarnenez kom Nationalgarden fra Quimper den 23. december 1792 for at indsætte præsten Yvenat. Han var ikke noget dårligt menneske, så langt fra. Før han havde aflagt den ulyksalige ed, havde han udfyldt sit embede med værdighed; han var ganske sikkert en udmærket mand, hvis samvittighed ikke tillod at lade være med at adlyde en forfatning, der trods alt var underskrevet af Louis XVI. Skønt edsvoren, ville han sikkerlig have udfyldt sit embede på forbilledlig vis.

Men han var nu engang en edsvoren præst, og bønderne ville ikke anerkende ham. De overvejede ikke spørgsmålet med deres fornuft, men lod sig lede af deres følelser, og Yvenat fik med det samme problemer. Han fandt ingen til at tjene sig i

præstegården. Klokkerebene var blevet skåret over, og han kunne ikke kalde til gudstjenester, intet barn ville tjene ved messen, og ingen voksne have tilladt det, de foretrak at blive væk. Til sidst var der ikke mere vin til offeret, og ingen krovært i området turde sælge præsten noget. Yvenats tålmodighed var og blev forgæves, ingen ønskede at tale med ham, og gjorde de det, var det kun for at fornærme ham, og fornærmelserne gik efterhånden over til håndgribeligheder. Snart opstod desuden forskellige overtroiske forestillinger; han blev anset for at være en ond ånd, en dæmon. Han blev beskyldt for at være årsag til storme, til at bådene krængede over; der blev oprør og vreden tog således overhånd, at præsten blev nødt til at forlade sin præstegård og flygte til øen Tristan, hvor fiskerne lod ham sidde og dø af sult. I mere end måned havde han boet han på denne isolerede klippe, hvor han levede af vilde grøntsager og fisk. Næstekærligheden syntes ikke at omfatte ham.

Men bøndernes tålmodighed fik en ende, og vreden steg i takt med de ulykker, der ramte dem hver dag. De bretagnere, der undgik republikkens kugler under krigen i Vendée, vendte tilbage til deres hjem, udmattede, sårede, kravlende på deres knæ; fattigdommen voksede, hungersnøden truede landet. Så mange ulykker kunne kun opfattes som en dæmons forbandelse i et land, hvor overtroen herskede. Efter at have ladet den ulykkelige i stikken på den bare klippe, vendte de deres had mod ham; hvor langt de ville gå var ikke til at forudsige med disse bønder. Endelig nåede man dagen, hvor det hele måtte eksplodere, og dette blev bekendtgjort ved de råb, Kernan havde hørt.

Henry de Trégolan havde fortalt dem alt om Yvenat og hans kammeraters liv. Og da Kernan fortalte, hvad han havde set gennem den åbne dør, var han straks klar over, at truslerne måtte være rettet mod den edsvorne præst, og at man stræbte ham efter livet.

Greven og hans venner kunne ikke udholde tanken om, at ét menneske, uanset hvilke fejl, han måtte have begået, skulle overlades til en oprørsk befolknings raseri, og som ved fælles overenskomst rejste de sig alle.

"Fader!" råbte Marie, "hvor skal du hen?"

"Afværge en forbrydelse!" svarede greven.

"Bliv her, herre," sagde Kernan, "monsieur Trégolan og jeg vil gå, og min kusine Marie kan ikke lades alene tilbage. Kom, monsieur Henry, kom!"

"Jeg kommer," svarede den unge mand, idet han hurtigt gav greven hånden.

Kernan og han ilede ud, mens gamle Locmaillé rystede misbilligende på hovedet.

Kernan og Henry styrtede ned mod stranden, hvorfra råbene lød stadig tydeligere. Her kom folk fra Douarnenez gående, sammen med andre fra Point-Croix, Poullan, Sligo, ledsagede af deres kvinder og børn, og idet de rystede deres blussende harpiksfakler truende i luften, krydsede de Guet og stod nu overfor Tristan på den modsatte side.

Kernan og den unge mand havde haft held til at nå frem forrest i mængden. At forsøge at holde den tilbage ville være vanvid, i stedet måtte de forsøge at skaffe dens offer af vejen.

Nu styrtede de mest ophidsede af fiskerne – der var vel omkring tyve – i bådene og roede over til øen.

De øvrige stod hylende og skrigende tilbage på stranden, og man hørte deres hadefulde råb:

"Død! Død over den frafaldne!"

"Slå ham for panden med jeres køller!"

"Giv den djævel, hvad han har godt af!"

Den ulykkelige præst, der var blevet vækket af råbene, kom ud af sin hytte; man kunne se ham løbe omkring på øen, uden håb, angst og bange; han følte, at han var dømt til en forfærdelig død; han løb frem og tilbage med strittende hår, klædt i en gammel præstekjole, der var slidt i laser af de skarpe sten.

Snart landede angriberne på øen og gik imod den fordømte, stadig svingende med deres fakler. Kernan ilede foran dem alle, som om han var den mest ivrige efter hævn.

Yvenat var fortvivlet flygtet mod havet, men stod til sidst med ryggen mod en klippe uden flere muligheder for flugt; han måtte bukke under. Skrigene lød overalt omkring ham, og man så alle dødsangstens kvaler afmalet i hans gustne ansigt.

To-tre af fiskerne fo'r ind på ham med hævede køller, men Kernan kom først, greb ham om livet, løftede ham op og kastede sig med ham ned i det sorte, skummende vand.

"Kernan!" råbte chevalieren.

"Dræb ham! Dræb ham!" råbte angriberne, idet de lænede sig ud over afgrunden. "Han skal druknes som en hund!"

Imidlertid kom Kernan, usynlig i de mørke skygger, op til overfladen med Yvenat, der ikke kunne svømme; han støttede ham, og sagde, da præsten atter var kommet til bevidsthed:

"Hold fast i mig!"

"Nåde!" råbte den ulykkelige.

"Jeg vil redde dig!"

"Du?!"

"Ja; vi må bag om et af kystens fremspring. Vær ikke bange! Hold dig til mig!"

Præsten, der ikke forstod denne uventede hjælp, troede ikke, at hans liv stod til at redde. Han klamrede sig til den stærke bretoner, der svømmede af sted med kraftige tag, mens dødstruslerne genlød i mørket.

Efter en halv times tid gik præsten og Kernan i land på kysten, langt væk fra øen. Præsten var fuldstændig udmattet.

"Kan du gå?" spurgte Kernan.

"Ja! Ja!" råbte Yvenat med vældig anstrengelse.

"Udmærket! Gå over markerne, undgå husene, du har hele natten for dig! I morgen kan du være i nærheden af Brest eller Quimper."

"Hvem er du?" spurgte præsten, med taknemmelighed i stemmen.

"En fjende," sagde Kernan. "Gå! Himlen vil lede dig, hvis den stadig har medlidenhed med dig."

Yvenat ville trykke sin redningsmands hænder, men han var allerede på vej bort. Præsten slæbte sig afsted mod de tomme marker og forsvandt i natten.

Kernan vendte tilbage til kysten og blandede sig i mængden af fiskere.

"Den forbandede! Den forbandede!" råbte hundreder af hadefulde stemmer.

"Død!" sagde Kernan.

En vældig stilhed fulgte dette svar, og dog hørte ingen, at Kernan hviskede til den unge mand:

"Han er frelst, monsieur Henry! Det var en god gerning, som jeg frygter, jeg kommer til at bøde for!!"

11. Nogle få dages lykke

Efter denne frygtelige nat, hvor en hel befolknings vrede var sluppet løs mod en enkelt mand, genoptog byen Douarnenez sit sædvanlige rolige liv, og det skal siges, at fiskerne vendte tilbage til deres vante dont med større tillid; siden den forbandede nu var død, mente de ikke have noget at frygt fra republikken, der intet vidste om sagen. Dette var dog ikke tilfældet med greven og hans venner; de frygtede, at Yvenats første gerning ville være at angive indbyggerne i Douarnenez. Man kunne forvente, at Nationalgarden og de lokale fanatikere før eller siden ville aflægge landsbyen besøg.

Dette ville sætte greven og hans datter i en alvorlig fare.

Nogle dage hengik i alvorlig bekymring. Kernan gjorde endog foranstaltninger til en pludselig afrejse, hvis det skulle vise sig nødvendigt. Men endnu en uge efter begivenhederne var der intet tegn på, at republikanerne ville foretage en invasion i landsbyen, og greven begyndte atter at berolige sig.

Enten havde Yvenat ikke kunnet nå frem til nogen af byerne, eller måske ønskede han ikke at hævne sig på sine fjender og var derfor forsvundet i skyggerne.

Der var også den tredje mulighed, at byerne og de delegerede for Velfærdskomiteen havde for travlt med krigen i Vendée, der måtte afsluttes, og med chouanerne, der netop gjorde oprør, til at have tid til at hævne præsten Yvenat.

Under alle omstændigheder var og forblev der roligt, greven havde genvundet sin tillid og genoptaget sine sædvanlige

gøremål. Ved at se, hvorledes ulykken så hurtigt havde ældet ham, ængstedes Kernan af og til. Det forekom ham, at hans herre var optaget af en stor tanke, som han ikke havde del i. Det nagede den trofaste bretoner, der plejede at dele alle grevens tanker, men han respekterede sin herres tavshed.

Marie havde ligeledes bemærket, hvorledes hendes fader trak sig mere og mere ind i sig selv. Når hun trådte ind i hans værelse, fandt hun ham oftest knælende og i ivrig bøn. Så gik hun tilbage i stor ophidselse og med en ubeskrivelig angst, som hun ikke skjulte for Kernan. Han beroligede hende, som han bedst kunne, men uden selv at være rolig.

Men dagene gik hen en efter en uden særlige begivenheder. Fiskeriet var ringe, og Locmaillés gæster var ofte henvist til selv at spise deres fangst, i stedet for at sælge den. Vinteren havde været meget streng: Marie arbejdede med sine bluser, og de små fingre gjorde deres bedste ved det utaknemmelige arbejde. Trégolan hjalp hende ofte med de kraftige sømme, som hun ikke selv var stærk nok til at sy, og når han ikke var på fiskeri, sad han trofast ved hendes side og forsøgte sig tappert som syerske. På denne tid var det ikke almindeligt for en adelig emigrant at skulle ernære sig ved sine hænders arbejde; det var ikke nedværdigende, tværtimod. Henry gjorde ofte fejl, til den unge piges store morskab. Men uanset om han hjalp pigen eller ej, kunne hun dog kun tjene fem-seks soles om dagen.

I disse timer, hvor de arbejdede, fortalte Henry om sit liv, og historien om den stakkels søster, som han havde elsket så højt. Marie søgte af sit blide hjertes grund at trøste den unge mand.

"Monsieur Henry," sagde hun, "kan jeg ikke være din søster? Kan jeg ikke indtage pladsen for denne hellige martyr, hvis død

blev min frelse?"

"Jo!" svarede chevalieren, "du er min søster, du er smuk og god, sådan som hun var! Du har hendes hjerte og hendes øjne; det er som om jeg fandt hele hendes sjæl hos dig! Ja, du er min søster, min højtelskede søster!"

Så holdt han inde, og ofte ilede han bort for ikke at sige mere, for han mærkede en anden følelse, stærkere end en broders kærlighed, overvælde sig.

Skønt pigen ikke var klar over, hvad der foregik hans sjæl, mærkede hun også en hidtil ukendt følelse opstå i sit hjerte, men hun tog det for taknemmelighed mod sin redningsmand.

Men sådanne hemmelige følelser kan ikke forblive indelukkede for evigt i to åbne og gavmilde sjæle, men må bryde ud; den, der virkelig elsker, overvældes ofte af sin kærlighed og *må* tale. Da Henry for alt i verden ikke ville erklære sine sande følelser for pigen, vendte han sig til Kernan som sin fortrolige.

Bretoneren havde set alt, men lod som intet.

Henry var til at begynde med meget undvigende.

"Hvis greven en dag skulle skilles fra sin datter," sagde han en dag, "hvad ville der så blive af hende? Ville hun ikke være meget vanskeligt stillet som forældreløs? Hvordan skulle den stakkels flygtning kunne undslippe sine fjender?"

"Jeg vil være der," sagde Kernan med et smil.

"Det er jeg ikke i tvivl om," sagde Henry, "slet ikke, men, min gode Kernan, hvem ved, hvorhen skæbnen fører dig? Måske ville greven kalde dig til den katolske hær? Hvem skulle da beskytte Marie?"

Kernan kunne med sindsro svare, at hverken greven eller hans tjener ville overgive frøken de Chanteleine, men han lod som om han accepterede chevalierens fremstilling som uimodsigelig.

"Ja," sagde han, "hvem skulle beskytte hende? Ak, hr. Henry, der skulle en mand med et modigt hjerte og en ægtemands arm til for at beskytte hende. Men hvem ville turde tage sig af denne stakkels fattige flygtning?"

"Det ville ikke kræve meget mod," sagde Henry ivrigt, "når man kender hende, som vi gør! Marie har været gennem frygtelige prøvelser, og hun vil være en værdig hustru, netop en sådan hustru, en ærlig mand behøver til følgesvend gennem disse revolutionære tider."

"Du har ret, monsieur Henry," sagde Kernan, "hvis de blot kendte hende. Men de kender hende ikke, og det er lidet sandsynligt, at vi her i Douarnenez skulle kunne finde en passende ægtemand til min kusine."

Han sagde dette for at tvinge den unge mand til at udtrykke sig mere klart, men hans svar havde den modsatte virkning. Chevalieren troede i disse ord at opdage en fuldstændig misbilligelse. Og han sagde intet mere den dag, til Kernans store ærgrelse.

Februar gik. I ugens løb arbejde alle hårdt, om søndagen læste greven den hellige tekst i den store stue, og disse fromme mennesker deltog heri med ægte katolsk inderlighed; de bad til Himlen gennem deres martyrer, og som sande kristne bad de også for deres fjender, Kernan dog undtaget. Han var ikke så kristen, at han kunne tilgive enhver forbrydelse, og hver aften efterfulgtes hans bøn af et løfte om hævn.

Når vejret var til det, foreslog Kernan gerne en spadseretur langs kysten. Som regel blev greven hjemme, mens Henry, Kernan og Marie gik ud over klipperne, klatrede op over bakken, hvorpå byen Douarnenez ligger, gik ad hovedvejen mod kirken med udsigt over bugen, og deres blikke fortabte sig i det store åbne hav ud mod horisonten, der havde sine egne storme og katastrofer ligesom selve oceanet. Hvilket smukt syn, når bugten var oprørt og skummede vredt! Af og til så de en båd, som skød frem for rebede sejl, kæmpe med bølgerne, forsvinde og atter komme til syne; ofte blev den blev trukket ud af kurs og bort fra havnen, og deres øjne fulgte den så videre til det lange forbjerg Raz, der ragede langt ud i havet.

Henry, der kendte området udmærket, fortalte sine kammerater om de forskellige punkter i den smukke udsigt; han nævnte alle klokketårnene ved navn: Poullan, Beuzec, Pont-Croix og Plogoff, der betegnede lige så mange tomme sogne.

Deres udflugter gik somme tider så langt som til Sainte-Anne de la Palud, hvor man kunne se Aray-bjergene ligesom ligge oven på hinanden, som trætte bjerge der havde lagt sig på sletten.

Andre dage tilbagelagde de modige vandrere hele fire mil for at lytte til havets brusen på spidsen af Kap Raz. Her skabte understrømmen vidunderlige og frygtelige skuer ved klipperne i den lille bugt med det ildevarslende navn De Døde Sjæles Bugt. Synet af de vrede bølger greb den unge pige stærkt; hun klyngede sig til chevalierens arm, mens skumflagerne, der var blæst op af vinden, faldt tilbage ned i den larmende afgrund.

Henry kunne også fortælle forskellige gamle sagn, blandt andet den kendte historie om kong Knuds datter, der gav

Djævelen nøglerne til en vældig, bundløs grube. Dengang havde der været vældige sletter, hvor bugten nu lå, men da porte til gruben blev åbnet, brød bølgerne ind og druknede alt: byer, mennesker og dyr, hele det frugtbare område, og dannede det, der siden blev kendt under navnet Douarnenez-bugten.

"Det var en mærkelig tid, da menneskene troede på sådanne ting," sagde Henry.

"Er vores sørgelige tid da så meget bedre?" spurgte Kernan.

"Ja, Kernan," vedblev den unge mand, "for tider med uvidenhed og overtro er altid forfærdelige og fører ikke noget godt med sig. Men når Gud engang fatter medlidenhed med Frankrig, hvem ved da, om ikke disse frygtelige udskejelser ikke skulle have gjort menneskene et eller andet godt, som vi ikke kan forudse! Himlens veje er uransagelige, og ondt er altid kimen til godt."

Således overbeviste om, at der var håb for fremtiden, gik de tavse hjem, og efter en sådan lang tur havde man som regel fået en god appetit. Det var glade dage for denne lille verden. Havde greven ikke ofte været så trist til mode, havde de stakkels landflygtige ikke kunnet forlange bedre, end at denne deres lykke varede ved.

Henry gentog ikke sit forsøg på at nærme sig Kernan, skønt han ofte havde overrasket denne i at iagttage pigen og ham selv med et listigt smil.

Men Marie, der var en naiv og enkel natur, talte uden at mene noget ondt med det, frit og entusiastisk til sin onkel om chevalier de Trégolan, omend uden at denne vidste noget om det.

"Han har et godt hjerte," sagde hun, "et godt menneskes hjerte. Jeg kunne ikke ønske mig nogen anden som min broder."

Kernan lod hende snakke.

"Sommetider," vedblev Marie, "tænker jeg på, om vi ikke misbruger hans venlighed! For han arbejder jo for os, den stakkel, han påtager sig alt det hårde arbejde og vi vil aldrig kunne betale ham hans lidelser tilbage."

Kernan svarede ikke.

"Og føj så til," fortsatte pigen, der velsagtens forestillede sig, at Kernan svarede bekræftende på alle hendes spørgsmål, "at han ikke er en flygtning, han har beskyttere, han kunne tage til Paris og opnå benådning for sin søster! Og dog bliver han her, i dette land, i hytten her, henvist til et barsk håndværk, hvor han risikerer sit liv, og alt dette – for os! Oh, han må få sin belønning i Himlen en dag, for vi er ikke i stand til at give ham den."

Kernan tav stadig, men han smilede ved tanken om, at belønningen ikke var slet så langt borte.

"Endelig," sagde Marie, "synes du ikke, at der ikke findes en bedre ung mand?"

"Jo bestemt," svarede Kernan, "din fader kunne ikke ønske sig en bedre søn, og jeg, min kusine Marie, jeg kunne ikke ønske mig en bedre nevø."

Dette var den eneste antydning, Kernan tillod sig, men han vidste ikke, om hun forstod den. Men det var dog tænkeligt, at når Marie talte med chevalieren, ville hun også fortælle ham Kernans mening. Og virkelig, da Henry nogle dage senere var ud at fiske med Kernan, gjorde han den mest fuldstændige tilståelse, idet han rødmende lagde nettet fra sig.

"Du må nødvendigvis først tale med hendes fader," svarede bretoneren blot.

"Straks!" udbrød chevalieren, ængstelig ved dette hastværk.

"Når vi kommer tilbage."

"Men …" sagde den unge mand.

"Og læg så roret op, inden vi krænger over."

Og det var alt. Henry rettede hende op, men styrede så dårligt, at Kernan blev nødt til at overtage roret.

Dette passerede den 20. marts. I flere dage forinden havde greven syntes at været mere bekymret end han plejede; mange gange tog han sin datter i armene og drog hende ind til sit hjerte uden at sige noget. Da Kernan vendte hjem fra fiskeriet – denne lidet heldige kærligheds-fisketur – vendte han sig først til Marie.

"Hvor er din fader?" spurgte han.

"Fader er gået ud," svarede hun.

"Hm! Det var mærkeligt," sagde Kernan, "det plejer han ellers ikke."

"Han har ikke sagt noget til Dem, frøken?" sagde Henry.

"Nej! Jeg tilbød at ledsage ham, men han svarede blot ved at give mig et kærligt kys, før han gik."

"Nuvel, vi må vente på, at han vender tilbage, monsieur Henry," sagde Kernan.

"Har du da noget at sige ham?" spurgte pigen.

"Ja, frøken," stammede Henry.

"Ja," sagde Kernen, "men det er ingenting, en fejl – vi må vente."

De ventede; middagstimen kom og gik, uden at greven var vendt tilbage. Snart blev de virkelig bekymrede. Gamle

Locmaillé havde set greven på vejen til Chateaulin, han var gået hurtigt med en stok i hånden, som en mand, der er på rejse.

"Hvad kan det betyde?" råbte Marie.

"Hvorledes? Han ville ikke forlade os uden at sige noget."

Henry styrtede op ad trappen og ind i grevens værelse; han vendte snart efter tilbage med et brev i hånden, som han gav til Marie. Det indeholdt blot disse ord:

> "Min datter, jeg forlader jer et par dage. Kernan vil passe på dig. Bed for din fader,
>
> *Greven af Chanteleine.*

12. Afrejsen

Man kan forestille sig disse få ords virkning på tilhørerne! Marie brast i gråd, og Henry var næsten ude af stand til at trøste hende.

Hvor var greven af Chanteleine gået hen? Hvorfor denne pludselige afrejse? Hvorfor denne hemmelighedsfuldhed, som end ikke den trofaste Kernan kunne gennemtrænge?

"Han gik ud for at kæmpe! Han ville atter forene sig med de Hvide!" var Maries første ord.

"Uden mig!" udbrød Kernan.

Men idet han overvejede, at Marie var ene i verden, indså han, at greven måtte have overladt ham opgaven som hendes beskytter.

De talte om denne formodning: at greven skulle have sluttet sig til resterne af den katolske hær. Det var en meget sandsynlig antagelse.

For kampen fortsatte jo, mere ivrigt og indædt end før, trods alle de kampe, Konventet førte på samme tid, trods rædselsregimet i Paris efter girondinernes henrettelse. På trods af, at nogle af regeringsmedlemmerne var i åben konflikt med Konventet, og at Danton få uger senere ville blive henrettet, var Velfærdskomiteen bemærkelsesværdigt aktiv.

Man må her betænke, at uanset hvad nogle mænd fra forskellige partier mente om denne komite, så frelste den -med sine forfærdelige og blodige metoder – Frankrig på et

tidspunkt, hvor landet var ved at bukke under for borgerkrigen og truslen fra Prøjsen og Østrig.

På St. Helena sagde Napoleon senere:

"Velfærdskomiteen var den eneste regering, Frankrig havde under revolutionen."

Monsieur de Maistre, fra legitimisternes parti, var også modig nok til at indrømme dette, da han sagde, at emigranterne, der ville overlevere Frankrig til sine konger, aldrig ville have været stærke nok til at rive landet ud af komiteens hænder.

Chateaubriand udtrykte den samme mening om de tolv mænd: Barrère, Billaud-Varennes, Carnot, Collot d'Herbois, Prieur de la Marne, Robert Lindet, Robespierre *aîné*, Couthon, Saint-Just, Jean Bon-Saint-André, Prieur de la Côte-d'Or og Heraut de Sèchelles, hvis navne nu ellers mest nævnes med rædsel.

Under alle omstændigheder ville Komiteen underkue Vendée og påbegyndte derfor en række frygtelige ødelæggelser; dens djævelske kolonner, ledet af generalerne Turreau og Crignon, avancerede ind i landet efter katolikkernes nederlag ved Savenay. De plyndrede, massakrerede, ødelagde; Ingen – kvinder, børn eller gamle – undgik deres blodige gengældelse.

Prinsen af Talmont blev fanget og henrettet foran sine forfædres slot; d'Elbée, der var syg, blev skudt i sin stol mellem to af sine slægtninge. Henri de La Rochejaquelein mødte efter en sidste sejr ved Nouaille den 29. januar 1794, to soldater fra de Blå, der var blevet fanget på en mark:

"Overgiv jer," sagde han, "jeg vil skåne jer."

Men en af de elendige tog sigte, og dræbte ham på klods hold med en kugle i panden.

Samtidig var de mest blodtørstige af Velfærdskomiteens agenter blevet sendt ud i provinserne; Carrier i Nantes opfandt den 8. oktober, hvad han kaldte "den lodrette deportation", og den 22. januar begyndte han at anvende både med ventiler i bunden til ære for fangerne fra Vendée-hæren.

Men jo færre de blev, jo mere ivrigt bekæmpede de kongeligsindede revolutionen. Det var derfor muligt, at greven af Chanteleine havde sluttet sig til Charette, der havde genoptaget kampagnen efter at have evakueret øen Noirmoutier, eller Stofflet, som netop havde efterfulgt La Rochejaquelein.

Den katolske hær blev opløst, og nu begyndte en frygtelig guerillakrig. Stofflet og Charette, begge berømte Vendée-ledere, slog Republikkens generaler. Charette, der med ti tusinde mand i tre måneder havde holdt den republikanske hær stangen, slog og dræbte general Haxo.

Disse nyheder nåede også det fjerneste Bretagne, og i Douarnenez skælvede man ofte ved lyden fra kampene.

Hvis greven ikke var i Vendée, kunne han have kastet sig i armene på chouanerne. Jean Chouan, som havde rejst folket i Bas-Maine i de sidste måneder af det fatale år 1793, fo'r frem fra Mayenne til Morbihan.

Der lå en stor opgave for greven af Chanteleine der, hvorfor skulle han ikke have taget den op? Trégolan og Kernan gennemgik alle muligheder. Men grevens hemmelighedsfuldhed fik Kernan til at tøve.

"Han ville ikke holde det skjult for os," sagde han, "hvis han ville vende tilbage til kampen."

"Hvem ved?"

"Nej, der må være noget andet."

De søgte altså efter nyheder, risikerede ligefrem livet for at finde ud af, hvad der skete i Vendée og Morbihan. Rygter om åben kamp fyldte dem med fortvivlelse. Men trods alle deres anstrengelser kunne de ikke finde ud af noget.

Marie skælvede og bad for sin fader, og når hun så sig omkring, følte hun sig som det mest ensomme menneske i verden.

Det var fortvivlede øjeblikke. Kernan og chevalieren prøvede at berolige hende, men uden held.

Dagene gik, og stadig intet nyt om greven. Rygterne fra verden udenfor var alarmerende.

Greven var forsvundet den 20. marts, og seks dage senere gik Vendée atter i offensiven med et brag.

Den 26. marts var byen Mortagne blevet befriet fra de Blå, men der var Marigny øverstbefalende; Marigny, greven af Chanteleines tidligere kampfælle, der efter tre måneders vagabondliv atter dukkede op som erobrer.

Da han hørte dette, sagde Kernan:

"Herren er der! Han er i Mortagne!"

Men da de hørte detaljerne om det blodige slag, hvor de Hvides bedste soldater blev dræbt, voksede deres mænds ængstelse, og da de stadig intet nyt havde hørt om greven, to uger efter at Mortagne var taget, udbrød Marie fortvivlet:

"Min fader! Min stakkels fader er død!"

"Min kære Marie," svarede Trégolan, "berolig dig! Nej, din fader er ikke død! Der er intet bevis!"

"Men jeg siger dig, at han er død!" gentog pigen uden at høre på ham.

"Min kusine," sagde Kernan, "Man kan ikke så let sende nyheder i krigstid. Men i sidste ende er det da en sejr over republikanerne!"

"Nej, Kernan, der er ikke noget håb! Min moder døde på slottet, min fader på slagmarken! Jeg er alene i verden! Alene! Alene!"

Marie hulkede. Denne prøvelse havde nedbrudt hende, hendes skrøbelige natur kunne ikke modstå alle disse gentagne slag. Og selv om hun ikke havde noget bevis for sin faders død, sådan som det jo ofte er i fortvivlede tider, så havde hun taget en beslutning, som intet kunne ryste.

Men da Marie sagde, at hun stod alene i verden, mærkede Kernan en tåre løbe ned ad sin kind, hans hjerte blødte, og han kunne ikke lade være med at sige:

"Min kusine Marie, din onkel er stadig hos dig."

"Kernan, min gode Kernan," sagde pigen og greb hans hænder.

"Du vil altid have en ven, der elsker dig," sagde han.

"To," udbrød Trégolan, der ikke kunne holde ordene tilbage, "to! Min kære Marie, jeg elsker dig!"

"Monsieur Henry!" sagde Kernan.

"Tilgiv mig, Marie, tilgiv mig, Kernan, men jeg kunne ikke holde det tilbage! Nej, min kære elskede Marie er ikke alene i verden! Jeg vil gladelig vie mit liv ..."

"Henry!" råbte den unge pige.

"Ja, jeg elsker hende, det ved du, Kernan, og du, som hendes fader har overgivet hende til, du anerkender min kærlighed!"

"Monsieur Henry, hvorfor disse ord, hvorfor ...?"

"Vær ikke bekymret, Kernan, og heller ikke du, min kære Marie; når jeg siger det nu, er det fordi jeg må forlade jer."

"Forlade os!" råbte Marie.

"Ja, forlade dig, som jeg elsker; og som jeg gerne hørte sige mig et venligt ord. Hvis jeg skulle blive, måtte jeg lukke hemmeligheden inde i mit hjerte, som jeg havde lovet Kernan, men jeg må afsted, hvem ved for hvor længe? Jeg ved det ikke. Kan du nu tilgive mig?"

"Hvor skal du hen," spurgte mademoiselle de Chanteleine i en tone, der gik den unge mands til hans inderste sjæl.

"Hvor skal jeg hen? Til Poitou, Vendée, Mortagne, hvor jeg kan træffe din fader, hvor som helst jeg kan høre noget om ham, så jeg kan fortælle dig, at du stadig har nogen, der elsker dig her på jorden andre end Kernan og jeg!"

"Hvad!" sagde Kernan, "du vil slutte dig til greven?"

"Ja, og det vil lykkes mig, jeg vil finde ham, eller dø i forsøget!"

"Henry!" råbte den unge pige.

"Udmærket! Gå, monsieur Henry!" sagde Kernan med bevæget stemme, "og Himlen beskytte dig på din vej. Jeg vil våge over dette kære barn, men vær forsigtig, for du ved, vi regner med at du kommer tilbage."

"Vær blot rolig, Kernan, jeg har et arbejde at udføre, ikke at blive slået ihjel, men at slutte mig til greven af Chanteleine, og han ville ikke være så godt skjult, at jeg ikke vil kunne finde ham. Den rang, han har i den kongelige hær, tillader ikke, at

han skulle kunne forblive ukendt. Jeg vil tage til Mortagne, Marie, og jeg vil bringe dig nyt om din fader."

"Henry," svarede den unge pige, "du går gennem mange farer for vores skyld! Gud være med dig og belønne dig!"

"Hvornår tager du afsted?" spurgte Kernan.

"Endnu i aften, når det er mørkt. Jeg vil rejse til hest eller til fods som omstændighederne tillader det, men jeg skal nok nå frem."

Forberedelserne til hans afrejse tog ikke lang tid. Da tiden var inde, kom den unge pige hen og tog chevalierens hånd og holdt den i lang tid uden at sige noget. Kernan var meget bevæget. Men Henry fandt i pigens øjne en overmenneskelig styrke, og efter et langt farvel gik han mod døren.

Netop i dette øjeblik blev den hurtigt åbnet, og en mand indsvøbt i en kappe kom ind.

Det var greven.

"Fader!" råbte Marie.

"Min elskede datter!" svarede greven og trykkede Marie til sit hjerte.

"Oh, vi var så bekymrede over, hvor du kunne være henne, fader, og monsieur Henry ville finde dig og bringe dig hjem til os."

"Modige barn," sagde greven, idet han strakte hånden ud mod chevalieren. "Du var igen villig til at ofre dig for vor skyld!"

"Ak," sagde Kernan, "jeg tror bestemt, skæbnen er med i dette."

Greven sagde intet om grunden til hans fravær, og talte intet om de mål, han havde nået. Det var klart, at denne tur til Bretagne havde noget at gøre med en royalistisk plan, en ny

sammensværgelse, men Kernan spurgte ikke sin herre om noget.

Men han mente dog at måtte fortælle faderen om, hvad der var indtruffet, og beskrev den kærlighed, der havde været ham betroet, og hvordan den unge mands erklæring var kommet over hans læber, da Marie havde været fortvivlet. Han var ikke i tvivl om, at pigen også elskede ham.

"Og ingen mand var vel nogensinde mere værdig til at blive elsket," tilføjede Kernan. "Men selv om et ægteskab skulle blive besluttet, kan det dog ikke finde sted, for der er ikke en præst at finde noget sted."

Greven rystede på hovedet uden at svare.

13. Den mystiske præst

Manglen på præster medførte naturligvis, at man havde måttet opgive at udøve religionens ceremoniel; dette gik især ud over landbefolkningen. Men hellere end at anerkende de edsvorne præster, lukkede man sig inde i sit hjem, man holdt sig bort fra kirkerne; børn blev født, men modtog aldrig dåben, de døende døde uden at have modtaget sakramentet, og ægteskaber kunne ikke blive indgået, hverken i kirken eller på anden vis, da man ikke kunne komme til at oprette civile registreringskontorer på grund af urolighederne.

Men i anden halvdel af april skete der en ændring i landområderne i den del af Finistère, der i nogle miles omkreds omkring Douarnenez. Det blev snart klart, at en præst var vendt tilbage for at udføre sin ædle mission trods de utallige farer.

Det var noget, som til at begynde med blot gik fra mund til mund for ikke at vække opmærksomheden hos Kommunens spioner, men efterhånden syntes det sikkert, at der var en mystisk mand, som rejste rundt i området. I nattens mørke, storm og regn kom en fremmed, altid alene, til landsbyerne: Pont-Croix, Crozon, Douarnenez, Pouellan, og hans vandringer førte ham ikke kun i selve sognebyerne, men også til de mest isolerede boliger.

Han syntes at kende området indgående og at vide besked med, hvor der var brug for ham. Når et barn blev født, dukkede han op. Han bragte trøst og sakramente til de døende. Hans

skjulte sit ansigt, men man behøvede ikke at se ham, det var nok at høre ham for i ham at genkende en repræsentant for den ægte, næstekærlige religion.

Det tog ikke lang tid, før han havde vakt opmærksomhed overalt. Snart var også på alles læber i Douarnenez.

"En nat kom han til moder Kerdenan og beredte hende til at dø," sagde en.

"I forgårs døbte han Brezenelts nyfødte," sagde en anden.

"Lad os benytte os af det, mens han er her," svarede endnu en, "for han kunne snart times en ulykke."

Befolkningen ved denne kyst var fromme mennesker, og de var glade for tilstedeværelsen af denne fremmede, der atter hævede den moralske status i området.

Der var et gammelt egetræ på vejen mellem Douarnenez og Pont-Croix, hvor de, der behøvede religionens trøst, kunne lægge en billet, et ord, et tegn af en eller anden art, og den følgende nat ville den mystiske præst så dukke op.

På grund af deres isolation bemærkede Locmaillés gæster til at begynde med ikke denne nye tingenes tilstand; de omgikkes ikke meget med deres naboer, men var tilfredse med at blive i deres hjem. I hele to måneder blev denne hellige mission udført, uden at nogen af dem hørte om det og derfor ikke kunne nyde godt af det.

Men så hørte gamle Locmaillé, hvad der foregik, og nævnte det for Kernan. Denne så ikke noget bedre end at sige det til greven, og et glimt af tilfredshed lyste i dennes øjne, da han hørte det.

"Nåda," sagde Kernan, "denne præst må være modig og gudhengiven, for det kræver både mod og hengivenhed at

udføre det, han gør."

"Ja," svarede greven, "men for ham bærer hans gode gerninger belønningen i sig selv."

"Uden tvivl, herre, og derfor er folkene heromkring også glade for, at han er her! De ved jo, hvor svært det er at dø uden skrifte!"

"Ja," svarede greven.

"For mig," svarede bretoneren i en overbevist tone, "ville det være det værste. De nyfødte børn kan jo altid blive døbt, og enhver kan indtage præstens plads ved vuggen. De unge folk kan udsætte brylluppet til bedre tider. Men at dø uden en skriftefader ved siden – det ville virkelig være fortvivlende!"

"Du har ret, min stakkels Kernan."

"Men jeg tror," sagde bretoneren, "at vi nu kan glæde monsieur Henry! Vi står i gæld til denne modige unge mand; heldigvis vil det være let for os at belønne ham! De ved, at min kusine her kan få en ægtemand, som hun kan stole på! Og ved at tillade ham at redde hende, er det vel nok, hvad Himlen havde planlagt!"

"Vi må tænke over det, Kernan," svarede greven, "det kære barn fortjener sin lykke, hvis hun nu blot kan få lov at nyde den! Efter alt, hvad hun har været igennem, burde Himlen tilstå hende et lykkeligt liv fra nu af. Men vent med at tale om denne præst til chevalieren, Kernan, lad mig ordne sagen."

Kernan lovede at lade være at sige noget, men chevalieren hørte dog snart om det, som alle talte om. Han fortalte straks Kernan om sin opdagelse, og denne kunne ikke lade være mere at smile.

"Tal om det i aften ved middagsmaden, og se, hvad svar du kan få."

Henry fulgte Kernans råd, og samme aften, efter at han havde talt med Marie, kaldte han greven af Chanteleine "fader".

"Men denne præst," sagde han, "hvem vil opsøge ham?"

"Jeg," sagde greven.

Marie kastede sig i hans arme.

"Det går godt, det går godt," sagde Kernan, "og dette vil bringe os lykke. Det skulle ikke overraske mig, om dette blev enden på det hele. Oh, monsieur Henry, De vil holde meget af ham."

"Ja, onkel," sagde Henry og fo'r om halsen på bretoneren.

En lang måned hengik; greven sagde intet mere om den mystiske præst. Havde han mødt ham? Henry turde næsten ikke spørge. Men endelig en aften fortalte greven sine børn, at deres bryllup skulle holdes i hulerne ved Morgat den 13. juli. Det betød altså endnu tre ugers tålmodig venten.

Man måtte altså resignere og vente. Den tid, der fører mod lykken, kan synes meget lang, og dog er det den, der går hurtigst; der var tusinde småting at tage vare på. Kernan ville have, at Marie skulle tage sig smuk ud i sin brudedragt, og han brugte nogle gamle écu på at købe et bånd her og lidt hovedpynt der. Henry ruinerede sig ligefrem, hvilket dog ikke var svært; uden at sige noget gik han en dag til Châteaulin og hjembragte en smuk bretonsk kvindedragt, som bønder bruger dem.

Det skal bemærkes, at Kernan for selv at tage sig bedst muligt ud ved ceremonien anskaffede sig et par gode, tykke sko, og selv gamle Locmaillé fik et par nye træskostøvler.

Endelig var alt rede, og i god tid inden den fastsatte dag. Henry gik i evig bekymring for præsten; han ville gerne selv have set ham. Da han havde hørt historien om træet, gik han en dag ud og lagde en billet, hvor han mindede den mystiske præst om den vigtige dag den 13. juli og grotterne ved Morgat.

Få øjeblikke efter tog en skummelt udseende mand billetten fra træet og forsvandt straks igen.

Endelig var det dagen før den store dag. Den sidste aften tilbragte man sammen i den nederste stue. Henry kunne næppe fatte sin lykke. Greven fortalte sine børn om de store opgaver, der var i livet, og hvordan de skulle gribe dem an; Henry og Marie faldt på knæ og bad om hans velsignelse.

"Ja," sagde greven, "Himlen velsigne jer! Må den absolvere jer ved min stemme! Må den beskytte jer for resten af jeres dage! Oh, ja, mine elskede børn, må den give jer en faders velsignelse."

Så rejste han dem op og omfavnede dem begge.

14. Grotterne ved Morgat

Cap de Chèvre er den yderste ende af en lang tange, der dannes af den krumme nordkyst af bugten ved Douarnenez, som den delvis lukker. Forbjerget selv skjuler en slags lille indre bugt, som der er fuld udsigt til fra byen, lidt til venstre.

Omtrent midt i bugten, langs en smuk strand ligger de berømte grotter ved Morgat. Der findes flere. De er tilgængelige, når det er lavvande, undtagen den smukkeste og største af dem, som man kun kan komme ind i, når tidevandet står højest.

Denne sidste er meget stor og så dyb, at det menneskelige øje endnu ikke har set bunden på grund af manglen på luft, der kan indåndes; de fakler, man måtte medbringe vil langsomt udslukkes og til sidst dø ud. Levende væsener kan ikke overleve derinde. Men den yderste del af hulen er rummelig, luftig og meget smuk.

Det var i denne, brylluppet skulle finde sted. Rygtet bredte sig snart i de omliggende sogne, at der ville blive holdt højmesse derinde. Man vil kunne forstå, hvilken virkning dette havde på en befolkning, der så længe havde været forholdt udøvelsen af deres religiøse ceremonier. Man ville strømme til i store flokke til hulerne ved Morgat, især da dette sted ville beskytte de troende mod overraskelser.

Fiskerne, der skulle overvære messen fra deres både, ville også have lettere ved at undslippe de Blå, der kunne have

overrasket dem fra land. Dette var, hvad der fik præsten til at beslutte sig for at afholde en offentlig ceremoni.

Dagen oprandt; det var en smuk dag med god vind. Om morgenen forlod et stort antal både, fyldte med mænd, kvinder, børn, gamle, havnen i Douarnenez for at krydse over bugten. Det var et storslået syn at se denne flåde sætte sejl, med fiskerne klædt i deres stiveste puds.

Trégolans båd var foran alle de andre. Marie var yndig i sin bretonske brudekjole, hun så lykkelig, men dog smule melankolsk ud. Henry holdt hendes hånd, Kernan sad ved roret, og gamle Locmaillé stod i stævnen.

Greven af Chanteleine var taget afsted tidligt om morgenen, før morgenmaden; for at sikre, at alt var på plads, og især at hovedpersonen – præsten – var kommet tilstede.

Flåden stod ud over en rolig sø. Når vinden friskede op, dukkede bådene sig og rejste sig igen, når den holdt inde. Landsbyen Douarnenez forsvandt allerede bag dem.

Snart kunne man se grotten. Der var intet klokketårn til at markere den, eller nogen munter klokkeringning at høre, der kaldte folk til bryllupsmesse, men en hel befolknings fromhed ville gøre grotten til en naturlig kirke.

Da de ankom til grotten, stod tidevandet endnu ikke højt nok, til at man kunne komme derind, og bådene lagde sig i god orden og ventede.

Endelig begyndte tidevandet at stå ind over stranden; først skummede det ind over sandet, og steg så langsomt. Bådene sejlede ind og lagde sig i en kreds langs grottens granitvægge, der var dækket med røde sten og kastede lyset smukt tilbage.

Midt i grotten var der en isoleret klippe, en slags ø på nogle få kvadratmeter, hvorpå var rejst et alter; nogle få lys brændte i træstager, og bølgerne slog med deres sidste kræfter mod foden af alteret, mens bådene duvede let på bølgegangen.

Marie gik imidlertid rundt med en bekymret mine.

"Og min fader?" sagde hun til Kernan.

"Han må lige straks være her," svarede denne.

"Marie! Jeg elsker dig," hviskede den unge mand i øret på den unge pige.

Snart efter ringede en lille klokke bagerst i hulen, og de så en både komme langsomt til syne med et barn, der svingede klokken; en fisker sad forrest og roede, præsten stod agter. Han nåede klippen, anbragte de hellige kar på alteret, og vendte sig mod menigheden.

"Min fader!" råbte Marie.

"Ham! Ham!" sagde Kernan.

Præsten var ganske rigtigt greven af Chanteleine, og mens hans familie, som målløse, ude af stand til at tro deres egne øjne, stod i den dybeste tavshed, begyndte greven at tale:

"Brødre, venner, den der nu taler til jer, er en fader, en enkemand, der blev præst for at kunne bringe jer religionens trøst. En hellig biskop, der skjuler sig i nærheden af Redon, gav ham lov til at udøve de guddommelige ritualer, og er nu her for at vie sin datter til den mand, der reddede hende fra skafottet. Han beder jer alle deltage i sin bøn for hende."

Disse ord efterfulgtes af en skælven i forsamlingen. Alle fiskerne genkendte den mand, der talte til dem, og forstod hans dybe hengivelse. Marie græd, og Kernan var ude at stand til at sige et ord.

Grevens fravær blev således forklaret: de teologiske studier, han havde gennemgået i sin ungdom, gjorde ham i stand til at komme hurtigt gennem de første trin af uddannelsen til præst, og på få dage var han blevet ordineret.

Da han var kommet tilbage, havde han brugt nætterne til at udøve sit hellige kald. Han forlod huset ad den udvendige trappe, uden at nogen mistænkte hans fravær, og når han ikke fortalte sine venner eller sit barn hemmeligheden, skyldtes det, at han ikke ville skræmme dem ved de farer, han udsatte sig for.

Greven nærmede sig båden med de to forlovede ved foden af klippen, og messen tog sin begyndelse.

Der var noget rørende ved at se denne enkemand, der var blevet præst, denne fader, der giftede sin datter bort. Det usædvanlige ved situationen greb alle.

Snart blandede en mumlende bøn sig med bølgernes mumlen. Bevægelsen i grevens stemme var tydelig.

Endelig nåede man ceremoniens højdepunkt. Den lille klokke ringede, og de troende bøjede sig i dyb ærbødighed, præsten hævede den hellige hostie mod himlen, da man pludselig hørte råb udenfor.

"Fyr!" råbte en stemme. Og man hørte braget fra en vældig salve.

"De Blå! De Blå!" råbte man fra alle sider.

Alle bådene begyndte at flygte ud af grotten, under beskydning fra en orlogsbrig, "Sans-Culotte", der havde kastet anker ud for stranden. Den havde sat sine både vandet, og de stod ind mod hulen, fulde af soldater.

Alt var kaos. Sårede lå døende, nogle søgte at klynge sig til klipperne for at klatre op til sletten, andre forsvandt i røgen.

Republikkens soldater kom nu ind i hulen, en båd lagde op til alteret, og en mand sprang op på klippen:

"Ah! Greve de Chanteleine, jeg har dig!" råbte han, idet han greb præsten og overlod ham til soldaterne. "Præst og adelig! Din time er kommet!"

Denne mand var Karval. Billetten, som Henry havde lagt i træet, var blevet set af en spion, der holdt øje med området. Karval havde øjeblikkelig fået besked, var gået ombord i Brest for at berede de stakkels folk en ubehagelig overraskelse.

Kernan havde set Karval, men et råb fra greven fik ham til at give båden et kraftigt skub, og han søgte tilflugt i hulens mørkeste del.

Men Karval havde nået at genkende Marie, til hans store overraskelse, da han troede hende død. Da røgen var lettet, iværksatte han en eftersøgning. For at undslippe sine fjender havde Kernan ikke tøvet med at sejle båden ind i grottens dybeste huler, hvor han stod fare for at omkomme af luftmangel.

Karval bandede og svor, og vedblev sin eftersøgning.

"Intet! Intet! Pigen slipper bort! Men hvorfor er hun ikke henrettet? Hvordan kan hun være undsluppet?"

Han blev bragt ud af hulen. De fiskere, der havde været i stand til at nå kysten, var flygtet i alle retninger; Karval fandt intet og måtte lade sig nøje med at have pågrebet greven.

Denne blev ført ombord på briggen, som nu stod til søs og satte kursen mod Brest.

Imidlertid var Kernan i en forfærdelig stilling. Den unge pige lå besvimet for hans fødder og Henry var ved at kvæles. Da Karvals båd endelig forlod hulen, tøvede bretoneren ikke et

øjeblik med at komme ud fra det dødbringende skjulested, og han bragte atter Marie til bevidsthed ved at stænke vand på hendes blege ansigt.

"Hun lever! Hun lever!" råbte den unge mand.

"Fader!" mumlede Marie.

Henry svarede ikke, men Kernan gjorde en truende, vred bevægelse.

"Ah! Karval!" sagde han, "jeg skal dræbe dig!"

Idet han overlod til chevalieren at pleje Marie, skønt deres forening ikke var blevet velsignet, begyndte Kernan at svømme. Da han nåede hulens åbning, og ikke længere kunne se noget til republikanerne, fortsatte han langsomt og nåede stranden, der var fyldt med døde kroppe og blod. Han klatrede op på klipperne og sluttede sig til nogle ulykkelige, der skjulte sig der.

"Nå!" spurgte han, "de Blå?"

"Der."

De viste ham briggen, der netop var ved at runde Cap de la Chèvre.

"Og præsten?" spurgte Kernan.

"Om bord," svarede fiskerne.

Kernan gled fra toppen af skrænten ned til stranden og gik tilbage ind i hulen; han gik atter ud i vandet igen og svømmede tilbage til båden, hvor Marie lå, næppe i stand til at drage ånde.

"Greven?" spurgte Henry.

"På vej til Brest."

"Nuvel! Vi må altså til Brest," sagde Henry, "vi må redde ham eller dø!"

"Det mener jeg også," svarede Kernan, "Vi kan ikke vende tilbage til Douarnenez, der kan vi ikke mere være sikre.

Locmaillé vil sejle båden tilbage. Vi vil skjule os i nærheden af Brest, og vente."

"Men hvordan kommer vi derhen?"

"Vi må gå over land til Brest."

"Men Marie?"

"Jeg kan bære hende," sagde Kernan.

"Jeg kan gå," svarede den unge pige, idet hun rejste sig med en overmenneskelig anstrengelse. "Til Brest! Til Brest!"

"Vi må vente til det bliver mørkt," sagde Kernan.

De tilbragte hele dagen i frygt og fortvivlelse. De stakkels mennesker var blevet ramt af et lyn midt i deres lykke.

Kernan bragte båden ud med aftentidevandet, og da natten kom, sejlede de ind til stranden. Han greb Locmaillés hænder varmt, og gik så ind over markerne, idet han støttede Marie.

En halv time senere nåede flygtningene byen Crozon, der ligger en halv mils vej fra grotterne; undervejs fandt de lig, der stadig var varme. De fortsatte med at gå i mere end en time.

Hvor var disse ulykkelige på vej hen? Hvad ville de gøre? Hvad havde de af håb? Hvordan skulle de redde greven fra døden? De anede det ikke, men de gik stadig videre. De passerede landsbyerne Pen-av-Menez, Lescoat, Laspilleau, og ankom endelig til Fret, som ligger i bugten ved Brest, efter to timers vandring.

Marie kunne ikke mere; heldigvis fandt Kernan en fisker, der var villig til at sejle dem over bugten.

De gik i båden, og klokken et om natten gik Kernan, Marie og Henry atter i land, ikke i Brest, men på den del af kysten, der fører til Recouvrance i nærheden af Porzik, ved en fattig kro, hvor de fik et værelse.

Den næste dag gik Kernan ud for at spørge nyt. Han hørte, at briggen *Sans-Culottes* var vendt tilbage til Brest efter at have gjort en vigtig fangst ved Bretagnes kyst.

Kernan gik derpå tilbage til kroen.

"Nu, Henry," sagde han, "vil jeg overlade dig til din trolovede, og gå ind til byen for at finde ud af, hvad der sker."

Kernan gik, og idet han fulgte kysten mod Recouvrance, ankom han snart til havnen i Brest, krydsede den med en båd, og gik op til slottet, som han sværmede omkring hele dagen.

Brest var udsat for de mest forfærdelige rædsler og blodet flød frit på de offentlige pladser. Et medlem af Velfærdskomiteen, Jean Bon Saint-Andrè, stod for de frygteligste hævnakter.

Revolutionstribunalet arbejdede hårdt og uophørligt. Man lod endog børn betjene guillotinen, "for at lære dem at læse Republikkens fjenders sjæle."

Det var vanvid, forstærket af en virkelig blodrus.

Ved at spørge sig frem, fandt Kernan ud af, at greven var fængslet og dømt til døden. Men hans henrettelse blev stadig udsat af en bestemt, særlig ondskabsfuld årsag.

Karval ønskede nemlig, at den unge pige skulle henrettes for sin faders øjne, og han havde svoret at finde hende for enhver pris.

"Dette må ikke ske!" sagde Kernan simpelthen, "sådanne ting kan Himlen ikke tillade!"

Imidlertid vendte Karval, efter at have modtaget klubbernes og prokonsulens lykønskninger, samme dag tilbage til Douarnenez for at fortsætte sin efterforskning.

Da Kernan vendte tilbage til Porzik om aftenen, fortalte han de to unge, at grevens henrettelse var udsat, uden dog at fortælle dem hvorfor, og han meddelte dem, at han havde tænkt sig at tage til Brest hver dag for at få at vide, hvad der foregik. Men frem for alt formanede han dem til ikke at sætte en fod udenfor huset.

Marie var imidlertid sengeliggende og døden nær. De sidste begivenheder havde været for meget for hende.

I tretten dage gik Kernan ud om morgenen og vendte tilbage om aftenen uden at bringe noget nyt. De fleste af de fiskere, der var blevet pågrebet ved Morgat, var sammen med deres koner og børn blevet henrettet. Hvad greven angik, kunne nu kun et mirakel redde ham.

Om aftenen den trettende dag, den 26. juli, gik Kernan som sædvanlig ud om morgenen, men vendte ikke tilbage, og Henry tilbragte natten i dødelig angst.

15. Tilståelsen

Kernans tilbagevenden var i virkeligheden blevet forsinket ved en uventet begivenhed. Klokken var ni om aftenen, og han var fortvivlet på vej hjem, for han havde hørt at den tidligere greve af Chanteleines henrettelse var fastsat til den følgende dag. Da Karval ikke havde været i stand til at finde den unge pige, havde han endelig beordret dødsdommen bragt til udførelse.

Kernan var fast besluttet på at bruge alle midler for at få greven bort fra den fatale kærre, der skulle føre ham til skafottet. Men før han gjorde noget, ville han se chevalieren og hans kusine Marie, måske for sidste gang. Han skyndte sig altså, efter længe at have gået rundt i gaderne omkring fængslet.

Han var allerede kommet gennem havnen i Brest og på vej op ad de stejle gader mod Recouvrance, da han foran sig så en mand, hvis udseende slog ham. Det var ikke så mørkt, at det var muligt at tage fejl. Visse enkeltheder ved ham fortalte ham, at dette var den mand, han hadede så meget. Og snart var han ikke mere i tvivl.

"Karval!" sagde han til sig selv, "Karval!"

Had, vrede, hævntørst blændede ham lige straks, så han var rede til at springe på skurken og dræbe ham på stedet. Men det lykkes ham at beherske sig.

"Jeg har ham," sagde han til sig selv, "nu blot rolig!"

Kernan begyndte at følge efter Karval, han tog sine sko af og lod ham få et forspring for ikke at blive opdaget, og når hans

fjende drejede om et hjørne, optog han jagten igen, barfodet som de vilde på Amerikas prærier.

Karval gik gennem de smalle, stejle gader, der var så mange af i denne del af byen. Mørket blev efterhånden tættere og gaderne øde, så Kernan måtte tættere på Karval for ikke at tabe ham af syne. For resten ville skurken ikke mistænke, at bretoneren var i byen, og derfor næppe genkende ham. Men han opdagede snart, at han blev forfulgt og ilede videre. Kernan, der hvert øjeblik frygtede, at en dør ville åbne sig for ham, besluttede sig for at antaste ham. Han ilede altså videre, og sluttede sig til ham i nærheden af byens fæstningsmur.

Karval trak sig hastigt tilbage, og sagde så, i et noget uroligt tonefald, til bretoneren:

"Hvad vil du mig, borger?"

"Jeg har nogen at angive," sagde Kernan.

"Dette er hverken tiden eller stedet," svarede Karval. Kernan greb hans arm.

"Jo, for en patriot som dig … det vedrører Republikken."

"Nuvel, hvad er det da?"

"Du leder efter borgerinde de Chanteleine?"

"Ah!" Karval havde svært ved at beherske sig i sit had, "du ved, hvor hun er?"

"Hun er i min magt," sagde Kernan, "og jeg kan overlevere hende til dig."

"Med det samme?"

"Lige straks!"

"Og hvad skal du have til gengæld?" spurgte den elendige.

"Intet. Kom med."

"Vent. Byvagten er ikke langt borte. Jeg vil hente et par mænd, og endnu i morgen vil borgerinden danse for sin faders øjne."

Bretoneren jernhånd greb så voldsomt fat om Karvals arm, at denne ikke kunne tilbageholde et skrig. I dette øjeblik faldt skæret fra en lygte på Kernans ansigt, og Karval så på ham. Pludselig slappedes hans træk, og han udbrød:

"Kernan! Kernan!"

Han forsøgte at tilkalde hjælp, men hans stemme svigtede ham; han skælvede. Denne skurk var blandt de laveste, mest kujonagtige af alle mennesker. For resten var hans frygt jo berettiget. Kernans ansigt lyste og i hans hånd lå en stor kniv, hvis spids pressedes mod republikanerens bryst.

"Et ord, og du er død," sagde bretoneren alvorligt. "Følg med."

"Men hvad vil du?" stammede den elendige.

"Sørge for, at du får mademoiselle de Chanteleine at se. Giv mig din arm! Sådan! Du kan intet gøre. Vi skal gennem områder, hvor der bor mennesker, forbi et par militærposter. Du kan mærke min kniv ved dit hjerte, og ved den mindste lyd stikker jeg til. Men jeg ved, du er en kujon, så du vil ikke råbe om hjælp."

Karval kunne ikke svare; og holdt i et jerngreb fulgte han med bretoneren. Disse to mænd, der sådan gik arm i arm, lignede to gode venner. Kernan gik i retning af porten mod Recouvrance; flere gange mødte de forbipasserende, men Karval turde ikke åbne munden, for han følte den spidse dolk flå i hans tøj.

Gaderne blev mere og mere øde, og sorte skyer gjorde natten meget mørk. Ind imellem greb Kernan så hårdt om Karvals arm, at et dæmpet skrig undslap den elendige.

"Du sårer mig," sagde han.

"Det er intet," svarede bretoneren.

Endelig nåede de byporten. Der var en veloplyst dør; Karval kunne se soldaterne gå frem og tilbage på vagt, han skulle blot udstøde et råb for at blive hørt, men han sagde ikke en lyd.

Ti skridt fra dem gik soldaten frem og tilbage. Karval hilste skødesløst på ham, han behøvede blot at give et tegn, men gjorde det ikke. Kernans dolk var presset hårdt mod hans bryst, og et par dråber blod sivede allerede gennem hans tøj.

Snart var de forbi den dobbelte port, og de to mænd gik ud ad landevejen, en kvart mil i fuldstændig tavshed. Kernan holdt stadig Karval tæt ind til sig. Så drejede bretoneren til venstre ind på en hulvej, og snart nåede de en af den slags uopdyrkede områder, der, omgivet af sten, udgør toppen af de høje klipper langs kysten.

Man kunne høre havet slå mod foden af klipperne hundrede fod nede.

Kernan standsede.

"Nu," sagde han med alvorlig stemme, en stemme, der indeholdt al hans urokkelige beslutsomhed og den stædighed, der var bretoneren gen, "nu skal du dø."

"Jeg!" udbrød den elendige.

Måske ville han skrige, men hans stemme kvaltes i struben.

"Du kan skrige," sagde bretoneren, "du kan bede om nåde, men ingen vil høre dig, ikke engang jeg. Intet vil frelse dig. I dit sted ville jeg dø som en tapper mand, og ikke som en kujon."

Karval prøvede at kæmpe imod, men bretoneren holdt ham fast med én hånd og tvang ham til jorden.

"Kernan!" sagde Karval med brudt stemme, "nåde! Jeg er rig, jeg har guld, jeg vil give dig alt! Alt! Nåde! Nåde!"

"Nåde for dig, din usling!" sagde Kernan med frygtelig stemme, "dig, der egenhændigt myrdede vor gode frue, dig, der har arresteret vor herre, dig, der har dømt ham til døden, dig, der vil føre vor datter til guillotinen; du, en frafalden bretoner, tyv, brandstifter! Dig, der har plyndret, ødelagt, nedbrændt dit eget land! Ah! Gud ville forbande mig, elendige, hvis jeg ikke dræbte dig! Så dø!"

Karval sank til jorden, Kernan hævede armene for at slå ham, da han pludselig holdt inde. Han havde fået en indskydelse. I denne krig havde netop denne idé ofte forhindret de republikanske fangers død. Den havde sin oprindelse i de religiøse følelser, som folket i Vendée kæmpede for.

Kernan havde rejst sig, idet han sagde:

"Du skal dø, men du skal ikke dø uden at have skriftet."

Karval fattede næppe disse ord, men forstod, at hans død var udsat, og han stadig havde et lille håb om at flygte. Han var ude af stand til at bevæge sig. Kernan fik ham op at stå med den ene hånd, mens han talte med sig selv, og uden ellers at være opmærksom på den elendige Karval.

"Ja! Han må skrifte. Jeg har ikke ret til at dræbe ham uden skrifte. Men en præst! En præst! Hvor kan man finde en præst? Jeg vil gå ind til Brest for at opsøge en, om nødvendigt en edsvoren; det kan altid være godt nok til de skurke."

Imens han talte, gik bretoneren videre; Karval hang som en ubevægelig masse ved hans arm, og bloddråber markerede hans vej på stenene.

Men snart viste Brests mure sig, og Karval, hvis selvopholdelsesdrift holdt ham oppe, så hvilken enestående mulighed tilfældet gav ham. Når han var tilbage i byen ville han råbe om hjælp, selv om det ville betyde hans død. Han åbnede øjnene og så murene langsomt tage form i skyggerne. Nogle få skridt endnu, og han kunne forsøge et sidste skridt til sin frelse.

I dette øjeblik, for enden af en vej, der krydsede landevejen, så han en mand passere. Han samlede sine sidste kræfter, rev sig løs af bretonerens tag og løb, idet han råbte:

"Frels mig! Frels mig!"

Men i to skridt havde Kernan igen grebet Karval, og da han så den mand, som tilfældet havde bragt for ham, udstødte han et skrig af vild glæde.

"Yvenat!" råbte han, "præsten Yvenat! Hvem tør vel nu sige, at Guds retfærdighed ikke er i dette, Karval? Se, dette er en præst!"

Karval gøs tilbage.

"Yvenat," sagde Kernan, "jeg kender dig, det var mig, der frelste dig på øen Tristan. Du er præst, denne mand er dødsdømt og skal skrifte."

"Men ..." sagde præsten.

"Ingen protester! Ingen nåde! Adlyd!"

Yvenat ville modsætte sig det, men Kernan løftede sin frygtelige hånd og sagde:

"Tving mig ikke til at lægge hånd på dig. Tag denne mand i skrifte. Hvis han ikke taler, skal jeg hjælpe hans erindring på gled! Han har myrdet og røvet! Han har kun et par minutter til at angre, før han skal møde sin Gud."

Det kom nu til en frygtelig scene: den elendige, der et øjeblik vendte tilbage til sine erindringer og følelser fra sin ungdom, sin barndoms lærdomme, skriftede stammende og usammenhængende, idet han græd ynkeligt og bad om nåde; alt sammen uden at bevæge Kernan. Han vidste ikke mere, hvad han sagde; mens Yvenat skælvede over det hele og en uimodståelig rædsel fyldte ham. Præsten kunne næppe høre den bodfærdiges ord eller forstå dem, og til sidst gav han ham hurtigt absolution og flygtede så, uden et øjeblik at se sig tilbage.

Næppe var han forsvundet om hjørnet af vejen, før et skrig kløvede luften, og få øjeblikke efter kunne den rædselsslagne præst se en mand, bærende en anden mand over skulderen, bevæge sig langsomt over de øde marker og kaste et lig ud fra klippen ned i bugtens mørke vand.

16. Den 9. Thermidor

Ved midnat vendte Kernan tilbage til Porzik. Han fortalte, at han netop havde dræbt Karval. Marie vendte skælvende tilbage til sit værelse. Da hun var gået, greb Kernan chevalierens arm.

"I morgen finder henrettelsen sted," sagde han.

Henry blegnede af rædsel.

"I morgen," sagde Kernan, "men jeg henter vor herre ved skafottets fod, eller dør i forsøget!"

"Jeg går med dig, Kernan," sagde Henry.

"Og Marie, hvad skal der så blive af hende?"

"Marie, Marie," sagde den unge mand.

"Det er bedst, du bliver her, hvis jeg dør. Men hun ved intet, det stakkels barn; i morgen vil hun være forældreløs, eller hendes fader vil vende tilbage."

Henry ville atter insistere, men han tog sig i det, og fornuften sammen med hans følelser afgjorde, at han måtte forblive ved sin trolovedes side.

Hverken Henry eller Kernan sov denne skæbnesvangre nat. Bretoneren bad inderligt.

Om morgenen omfavnede Kernan Marie, gav chevalieren hånden og begav sig på vej mod Recouvrance. Han havde ikke nogen bestemt plan: omstændighederne ville vise ham, hvad han skulle gøre.

Klokken seks kom han til byen og gik til fængslet. I to timer ventede han, før han så den rødmalede kærre. Klokken otte kom den ud med sin last af dømte; greven af Chanteleine var blandt

dem. Nationalgardisterne omringede det triste tog, der tog vejen til skafottet.

Et øjeblik opdagede greven Kernan blandt mængden. Et hurtigt spørgsmål viste sig i hans øjne. Hvad andet kunne han spørge om, end hvad der var blevet af hans barn?

Et tegn fra Kernan fortalte ham, at hun var i sikkerhed; greven forstod, og et smil fo'r ham over læberne. Han begyndte at bede i dyb og inderlig taknemmelighed.

Kærren bevægede sig fremad gennem en stor menneskemængde. Byens sans-culotter, medlemmerne af klubberne, alle folkets værste udskud råbte fornærmelser og trusler til de dømte. Især greven, der på en gang var adelig og præst, var den, det gik værst ud over.

Kernan gik ved siden af vognen; ved omdrejningen af et gadehjørne viste dødens værktøj sig, ikke to hundrede meter borte.

Pludselig blev der et ophold, folkemængden standsede. Der skete noget; man undrede sig; der hørtes råb og skrig. Så hørtes ordene:

"Nok! Nok!"

"Send de dømte tilbage!"

"Ned med tyrannerne! Ned med Robespierre! Længe leve Republikken!"

Et ord forklarede det hele. Den 9. Thermidor var brudt ud i Paris. Telegrafen, som Konventet to år tidligere havde taget i brug på Chappes initiativ, havde omgående bragt de store nyheder til alle hjørner af landet. Robespierre, Couthon og Saint-Just havde netop måttet lade livet på skafottet.

Reaktionen havde næsten straks indfundet sig; overalt følte man lede ved blodsudgydelserne. Medfølelsen fik overtaget over vreden, og kærren standsede brat.

Kernan ilede straks frem gennem mængden og fjernede med uimodståelig kraft greven fra kærren under høje bravoråb, og en halv time senere lå han i sin datters arme.

I løbet af de næste dage efter den 9. Thermidor kunne greven og hans familie forlade landet og endelig drage til England. Gud havde givet disse ulykkelige en afslutning på deres prøvelser, som de næppe havde kunnet forvente fra menneskene.

Her slutter denne episode fra Rædselsregimets værste tid. Hvad der siden hændte, kan enhver regne ud.

Henry de Trégolan og Marie blev gift i England, hvor familien opholdt sig i nogle år.

Så snart det atter blev muligt for emigranterne at vende hjem, var greven blandt de første til at vende tilbage til Frankrig. Han drog straks tilbage til Chanteleine med sin datter, Henry og den tapre Kernan.

Der levede de sidenhen lykkeligt og roligt. Greven passede roligt sit lille sogn, for han foretrak den ydmyge rolle som præst, frem for de høje embeder, der blev ham tilbudt, og fiskerne ved kysten mindes stadig med beklagelse og taknemmelighed den ædle præst i Chanteleine.

Om "Greven af Chanteleine"

Forfatter: Jules Verne (1828-1905).
Org.udgave: *Le Comte de Chanteleine.* Føljeton i *Musée des familles*, Paris, oktober – november 1864 .
Denne udgave er oversat efter den franske original af Kim N. Jensen (1955-).
Forside: Efter illustration af Jean-Antoine-Valentin Foulquier (1822-1896): *Chez Locmaillé le 1er janvier 1794*, fra førsteudgaven i *Musée des familles*, november 1864.

ISBN 978-87-7628-034-5
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-256-2 (Ølstykke 2012).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk